

**AKTUALIZACJA PROGRAMU OCHRONY
ŚRODOWISKA DLA
MIASTA I GMINY GRYFÓW ŚLĄSKI
NA LATA 2015-2019 Z UWZGLĘDNIENIEM
PERSPEKTYWY
NA LATA 2020-2024**

Spis treści

1	Wstęp	5
1.1	Wprowadzenie	5
1.2	Podstawa prawna opracowania	12
1.3	Główne założenia programu	14
1.4	Cel programu	14
1.5	Zawartość programu	15
2	Charakterystyka gminy i miasta	17
2.1	Położenie geograficzne	17
2.2	Charakterystyka społeczno - gospodarcza	20
2.2.1	Demografia	20
2.2.2	Gospodarka	21
2.2.3	Struktura przestrzenna Gminy i Miasta	25
2.2.4	Infrastruktura techniczna Gminy i Miasta	26
2.3	Charakterystyka przyrody nieożywionej	28
2.3.1	Rzeźba terenu i budowa geologiczna	28
2.3.2	Surowce mineralne	29
2.3.3	Warunki klimatyczne	30
3	Diagnoza stanu środowiska	30
3.1	Szata roślinna	30
3.2	Formy ochrony przyrody	31
3.3	Walory kulturowo - turystyczne	31
3.3.1	Walory kulturowe	31
3.3.2	Walory turystyczne regionu	33
3.4	Wody powierzchniowe	36
3.5	Wody podziemne	37

3.6	Gospodarka wodno - ściekowa	37
3.6.1	Gospodarka wodna	37
3.6.2	Gospodarka ściekowa	39
3.6.3	Wody opadowe	40
3.7	Ochrona powietrza	41
3.8	Ochrona powierzchni ziemi	44
3.8.1	Ochrona gleb	44
3.8.2	Gospodarka odpadami	44
3.8.3	Rolnictwo	45
3.9	Klimat akustyczny	47
3.10	Promieniowanie elektromagnetyczne	48
4	Analiza SWOT	49
5	Misja i wizja	51
6	Priorytety i cele strategiczne ochrony środowiska	52
6.1	Wybór priorytetów	52
6.2	Cele strategiczne i szczegółowe	53
7	Zadania inwestycyjne wraz z harmonogramem	64
8	Źródła finansowania inwestycji z zakresu ochrony środowiska	67
8.1	Źródła Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	68
8.2	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu	80
8.3	Inne programy	85
8.3.1	BOŚ Bank	85
8.3.2	Bank Gospodarstwa Krajowego	86
9	Monitoring i ewaluacja zadań	86
9.1	Monitoring stanu środowiska	87
9.2	Monitoring polityki ekologicznej	87

9.3	Zarządzanie programem	87
9.4	Kontrola i monitoring Programu	88
9.5	Wdrażanie i zarządzanie programem	88
9.6	Upowszechnianie informacji o stanie środowiska i wykonaniu programu	89
9.7	Mierniki oceny realizacji Programu	91
10	Spis rysunków	93
11	Spis tabel	93

1 Wstęp

1.1 Wprowadzenie

W 2000 roku Sejm RP przyjął strategiczny dokument „Politykę ekologiczną państwa”, który zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 roku (*Dz. U. Nr. 62, poz. 627 z późniejszymi zmianami*) – Prawo ochrony środowiska (art. 13-16) podlega aktualizowaniu w cyklu czteroletnim. W celu uszczegółowienia i skonkretyzowania zapisów zawartych w dokumencie „Polityka ekologiczna państwa” w 2001 roku opracowany został kolejny dokument „II Politykę ekologiczną państwa”, z perspektywą do roku 2025. Aktualnym dokumentem, nakreślającym nowe zadania, jakie wynikają z członkostwa Polski w Unii Europejskiej jest „Polityka ekologiczna państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016”. Niniejszy dokument przyjęty przez Sejm RP w dniu 22 maja 2009 roku (M.P. 2009.34.501.) odpowiada dokumentom strategicznym, jakie są przygotowywane w Unii Europejskiej. Obecnie w krajach Unii Europejskiej obowiązuje Siódmy Program Działań na Rzecz Środowiska, który wytycza kierunki działań w obszarze ochrony środowiska do 2020 roku. Istotne jest zatem, aby działania nakreślone w „Polityce państwa” były zgodne z tym, jakie zostały wskazane w Siódmym Programie Działań.

Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 wyznacza planowane działania w obszarze ochrony środowiska, w Polsce wpisują się w priorytety w skali Unii Europejskiej i cele VI wspólnotowego programu działań w zakresie środowiska naturalnego. Zgodnie z ostatnim przeglądem wspólnotowej polityki ochrony środowiska do najważniejszych wyzwań należy zaliczyć:

- działania na rzecz zapewnienia realizacji zasady zrównoważonego rozwoju,
- przystosowanie do zmian klimatu,
- ochrona różnorodności biologicznej.

Poniższa tabela przedstawia działania, które zawiera dokument „Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016”. Z uwagi na fakt, iż część działań została zrealizowana w latach 2009-2012, w dalszej części dokumentu skupimy się na działaniach średniookresowych, które będą realizowane do roku 2016.

Tabela 1. Działania polityki ekologicznej państwa z perspektywą do roku 2016 (opracowanie własne na podstawie dokumentu "Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016).

Nazwa działania	Cele średniookresowe do roku 2016
Uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych	doprowadzenie do sytuacji, w której projekty dokumentów strategicznych wszystkich sektorów gospodarki będą zgodnie z obowiązującym w tym zakresie prawem, poddawane procedurze oceny oddziaływania na środowisko i wyniki tej oceny będą uwzględniane w ostatecznych wersjach tych dokumentów.
Aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska	uruchomienie mechanizmów prawnych, ekonomicznych i edukacyjnych, które prowadziłyby do rozwoju proekologicznej produkcji towarów oraz do świadomych postaw konsumenckich zgodnie z zasadą rozwoju zrównoważonego. Działania te powinny objąć pełną internalizację kosztów zewnętrznych związanych z presją na środowisko.
Zarządzanie środowiskowe	przystępowanie do systemu EMAS, rozpowszechnianie wiedzy wśród społeczeństwa o tym systemie i tworzenie korzyści ekonomicznych dla firm i instytucji będących w systemie.
Udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska	Głównym celem jest podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa, zgodnie z zasadą „myśl globalnie, działaj lokalnie”, prowadzącą do: - proekologicznych zachowań konsumenckich, - prośrodowiskowych nawyków i pobudzenia odpowiedzialności za stan środowiska, - organizowania akcji lokalnych służących ochronie środowiska, - uczestniczenia w procedurach prawnych i kontrolnych dotyczących ochrony środowiska.
Rozwój badań i postęp techniczny	zwiększenie roli polskich placówek badawczych we wdrażaniu ekoinnowacji w przemyśle oraz w produkcji wyrobów przyjaznych dla środowiska oraz doprowadzenie do zadowalającego stanu systemu monitoringu środowiska.
Odpowiedzialność za szkody w środowisku	stworzenie systemu prewencyjnego, mającego na celu zapobieganie szkodom w środowisku i sygnalizującego możliwość wystąpienia szkody. W przypadku wystąpienia szkody w środowisku koszty naprawy muszą w pełni ponieść jej sprawcy.
Aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym	przywrócenie właściwej roli planowania przestrzennego na obszarze całego kraju, w szczególności dotyczy to miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które powinny być

	podstawą lokalizacji nowych inwestycji.
Ochrona przyrody	zachowanie bogatej różnorodności biologicznej polskiej przyrody na różnych poziomach organizacji: na poziomie wewnątrzgatunkowym (genetycznym), gatunkowym oraz ponadgatunkowym (ekosystemowym), wraz z umożliwieniem zrównoważonego rozwoju gospodarczego kraju, który w sposób niekonfliktowy współistnieje z różnorodnością biologiczną
Ochrona i zrównoważony rozwój lasów	dalsze prace w kierunku racjonalnego użytkowania zasobów leśnych przez kształtowanie ich właściwej struktury gatunkowej i wiekowej, z zachowaniem bogactwa biologicznego. Oznacza to rozwijanie idei, trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.
Racjonalne gospodarowanie zasobami wody	- racjonalizacja gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i podziemnych w taki sposób, aby uchronić gospodarkę narodową od deficytów wody i zabezpieczyć przed skutkami powodzi oraz zwiększenie samofinansowania gospodarki wodnej, - dążenie do maksymalizacji oszczędności zasobów wodnych na cele przemysłowe i konsumpcyjne, zwiększenie retencji wodnej oraz skuteczna ochrona głównych zbiorników wód podziemnych przed zanieczyszczeniem.
Ochrona powierzchni ziemi	- rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami rozwoju zrównoważonego, - przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, łąkowych i wodno-błotnych przez czynniki antropogenne, - zwiększenie skali rekultywacji gleb zdegradowanych i zdewastowanych, przywracając im funkcję przyrodniczą, rekreacyjną lub rolniczą.
Gospodarowanie zasobami geologicznymi	racjonalizacja zaopatrzenia ludności oraz sektorów gospodarczych w kopaliny i wodę z zasobów podziemnych oraz otoczenia ich ochroną przed ilościową i jakościową degradacją.
Środowisko a zdrowie	poprawa stanu zdrowotnego mieszkańców w wyniku wspólnych działań sektora ochrony środowiska z sektorem zdrowia oraz skuteczny nadzór nad wszystkimi w kraju instalacjami będącymi potencjalnymi źródłami awarii przemysłowych powodujących zanieczyszczenie środowiska.
Jakość powietrza	redukcja emisji dwutlenku węgla z terenu Unii o 20% do roku 2020. Poza tym Rada Europejska przyjęła, że w 2020 r. udział odnawialnych źródeł w produkcji energii wyniesie co najmniej 20% i o tyle samo wzrośnie efektywność energetyczna.

	• całkowita likwidacja emisji substancji niszczących warstwę ozonową przez wycofanie ich z obrotu i stosowania na terytorium Polski.
Ochrona wód	Do końca 2015 r. Polska powinna zapewnić 75% redukcji całkowitego ładunku azotu i fosforu w ściekach komunalnych kończąc krajowy program budowy oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnych dla wszystkich aglomeracji powyżej 2 000 RLM. Osiągnięcie tego celu będzie oznaczało przywrócenie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych w całym kraju, a także realizację Bałtyckiego Programu Działań dotyczącego walki z eutrofizacją wód Bałtyku. Naczelnym celem polityki ekologicznej Polski w zakresie ochrony zasobów wodnych jest utrzymanie lub osiągnięcie dobrego stanu wszystkich wód, w tym również zachowanie i przywracanie ciągłości ekologicznej cieków. Ten długofalowy cel powinien być zrealizowany do 2015 r. tak, jak to przewiduje dla wszystkich krajów Unii Europejskiej Ramowa Dyrektywa Wodna 2000/60/WE, natomiast w polskim prawodawstwie ustawa - Prawo wodne.
Gospodarka odpadami	• utrzymanie tendencji oddzielenia ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju (mniej odpadów na jednostkę produktów, mniej opakowań, dłuższe okresy życia produktów itp.), • znaczne zwiększenie odzysku energii z odpadów komunalnych w sposób bezpieczny dla środowiska, • zamknięcie wszystkich składowisk, które nie spełniają standardów UE i ich rekultywacja, • sporządzenie spisu zamkniętych oraz opuszczonych składowisk odpadów wydobywczych, wraz z identyfikacją obiektów wpływających znacząco na środowisko (obowiązek wynikający z dyrektywy 2006/21/WE oraz ustawy z dnia 10 lipca 2008 r. o odpadach wydobywczych (Dz. U. Nr 138, poz. 865), • eliminacja kierowania na składowiska zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz zużytych baterii i akumulatorów, • pełne zorganizowanie krajowego systemu zbierania wraków samochodów i demontaż pojazdów wycofanych z eksploatacji, • takie zorganizowanie systemu preselekcji sortowania i odzysku odpadów komunalnych, aby na składowiska nie trafiało ich więcej niż 50% w stosunku do odpadów wytworzonych w gospodarstwach domowych.

Oddziaływanie hałasu i pól elektromagnetycznych	dokonanie wiarygodnej oceny narażania społeczeństwa na ponadnormatywny hałas i podjęcie kroków do zmniejszenia tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe.
Substancje chemiczne w środowisku	stworzenie efektywnego systemu nadzoru nad substancjami chemicznymi dopuszczonymi na rynek, zgodnego z zasadami Rozporządzenia REACH.

Od połowy lat 70. XX wieku polityka środowiskowa UE jest oparta na programach działań definiujących cele priorytetowe, które mają zostać osiągnięte w wyznaczonych okresach. Obecny, siódmy z kolei program obejmujący okres do 2020 r. został przyjęty przez Parlament Europejski i Radę Unii Europejskiej w listopadzie 2013 r.

Celem tego unijnego programu w zakresie środowiska naturalnego (EAP) jest wzmocnienie wysiłków na rzecz ochrony kapitału naturalnego, zdrowia i dobrostanu społecznego oraz stymulowanie rozwoju i innowacji opartych na zasobooszczędnej, niskoemisyjnej gospodarce przy uwzględnieniu naturalnych ograniczeń naszej planety.

Wspólna strategia wyznacza kierunki przyszłych działań instytucji unijnych państw członkowskich, które razem ponoszą odpowiedzialność za wdrożenie i realizację celów priorytetowych.

Program jest oparty na długofalowej wizji:

„W 2050 r. obywatele cieszą się dobrą jakością życia z uwzględnieniem ekologicznych ograniczeń planety. Nasz dobrobyt i zdrowe środowisko wynikają z innowacyjnej, obiegowej gospodarki, w której nic się nie marnuje, zasobami naturalnymi gospodaruje się w sposób zrównoważony, a różnorodność biologiczna jest chroniona, ceniona i przywracana w sposób zwiększający odporność społeczeństwa. Niskoemisyjny wzrost już dawno oddzielono od zużycia zasobów, wyznaczając drogę dla bezpiecznego i zrównoważonego społeczeństwa globalnego.”

Program obejmuje dziewięć celów priorytetowych oraz następujące działania, które UE musi podjąć w celu ich zrealizowania do 2020 r.:

- ochrona, zachowanie i poprawa kapitału naturalnego Unii,
- przekształcenie Unii w zasobooszczędną, zieloną i konkurencyjną gospodarkę niskoemisyjną,
- ochrona obywateli Unii przed związanymi ze środowiskiem problemami i zagrożeniami dla ich zdrowia i dobrostanu,
- maksymalizacja korzyści płynących z prawodawstwa Unii w zakresie środowiska poprzez lepsze wdrażanie tego prawodawstwa,
- doskonalenie wiedzy i bazy dowodowej unijnej polityki w zakresie środowiska,
- zabezpieczenie inwestycji na rzecz polityki w zakresie środowiska i klimatu oraz uwzględnienie kosztów ekologicznych wszelkich rodzajów działalności społecznej,
- lepsze uwzględnianie problematyki środowiska i większa spójność polityki,
- wspieranie zrównoważonego charakteru miast w Unii,
- zwiększenie efektywności Unii w podejmowaniu międzynarodowych wyzwań związanych ze środowiskiem i klimatem.

Zasady polityki ekologicznej

Nadrzędną zasadą polityki ekologicznej państwa jest zasada zrównoważonego rozwoju, której istotą jest równorzędne traktowanie racji społecznych, ekonomicznych i ekologicznych, co oznacza konieczność integrowania zagadnień ochrony środowiska z polityką w poszczególnych dziedzinach gospodarki. Zasada ta uzupełniona jest szeregiem zasad pomocniczych i konkretyzujących, m.in.:

- Zasadą prewencji, która zakłada, że przeciwdziałanie negatywnym skutkom dla środowiska powinno być podejmowane na etapie planowania i realizacji przedsięwzięć. Zasada ta oznacza w szczególności: zapobieganie powstawaniu zanieczyszczeń poprzez stosowanie najlepszych dostępnych technik (BAT); recykling, czyli zamykanie obiegu materiałów i surowców, odzysk energii, wody i surowców ze ścieków i odpadów oraz gospodarcze wykorzystanie odpadów zamiast ich składowania; zintegrowane podejście do ograniczania i likwidacji zanieczyszczeń i zagrożeń zgodnie z zaleceniami Dyrektywy Rady 96/61/WE w sprawie zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i kontroli (tzw.

dyrektywa IPPC); wprowadzanie prośrodowiskowych systemów zarządzania procesami produkcji i usługami, zgodnie z ogólnoświatowymi i europejskimi wymogami w tym zakresie, wyrażonymi m.in. w standardach ISO 14000 i EMAS, programach czystszej produkcji i Responsible Care itp.

- Zasadą integracji polityki ekologicznej z politykami sektorowymi, oznaczającą uwzględnienie w politykach sektorowych celów ekologicznych na równi z celami gospodarczymi i społecznymi.
- Zasadą „zanieczyszczający płaci”, odnoszącą się do odpowiedzialności za skutki zanieczyszczenia i stwarzania innych zagrożeń. Odpowiedzialność tę ponosić powinny wszystkie jednostki użytkujące środowisko, a więc także konsumenci, zwłaszcza, gdy mają możliwość wyboru mniej zagrażających środowisku dóbr konsumpcyjnych.
- Zasadą regionalizacji, oznaczającą m.in. skoordynowanie polityki regionalnej z regionalnymi ekosystemami w Europie (np. Morze Bałtyckie i strefy przybrzeżne, doliny rzeczne i obszary wodno-błotne, szczególnie w strefach przygranicznych).
- Zasadą subsydiarności, wynikającą m.in. z Traktatu o Unii Europejskiej, a oznaczającą przekazywanie części kompetencji i uprawnień decyzyjnych dotyczących ochrony środowiska na właściwy szczebel regionalny lub lokalny, tak aby był on rozwiązywany na najniższym szczeblu, na którym może zostać skutecznie i efektywnie rozwiązany.
- Zasadą równego dostępu do środowiska przyrodniczego, która traktowana jest w następujących kategoriach: sprawiedliwości międzypokoleniowej – tzn. zaspokajania potrzeb materialnych i cywilizacyjnych obecnego pokolenia z równoczesnym tworzeniem i utrzymywaniem warunków do zaspokajania potrzeb przyszłych pokoleń; sprawiedliwości międzyregionalnej i międzygrupowej – tzn. zaspokajania potrzeb materialnych i cywilizacyjnych społeczeństw, grup społecznych i jednostek ludzkich w ramach sprawiedliwego dostępu do zasobów i walorów środowiska z równoprawnym traktowaniem potrzeb ogólnospołecznych z potrzebami społeczności lokalnych i jednostek; równoważenia szans pomiędzy człowiekiem a przyrodą poprzez zapewnienie zdrowego i bezpiecznego

funkcjonowania jednostek ludzkich przy zachowaniu trwałości podstawowych procesów przyrodniczych wraz ze stałą ochroną różnorodności biologicznej.

- Zasadą uspołeczniania polityki ekologicznej, która realizowana jest poprzez stworzenie instytucjonalnych, prawnych i materialnych warunków do społeczeństwa w procesie kształtowania modelu zrównoważonego rozwoju, z równoczesnym rozwojem edukacji ekologicznej.
- Zasadą skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej odnoszącą się do wyboru planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych ochrony środowiska a następnie do oceny osiągniętych wyników. Oznacza to potrzebę minimalizacji nakładów na jednostkę uzyskanego efektu.

1.2 Podstawa prawna opracowania

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz. U. 2001 Nr 62 poz. 627 z późn. zmianami) na zarząd województwa, powiatu i gminy w celu realizacji polityki ekologicznej państwa nałożono obowiązek sporządzania odpowiednio: wojewódzkich, powiatowych i gminnych Programów Ochrony Środowiska, które następnie są uchwalane przez Sejmik Województwa, Radę Powiatu lub Radę Gminy (art. 17-18). Programy te, podobnie jak polityka ekologiczna państwa wymagają aktualizacji, co 4 lata. W sporządzonym opracowaniu uwzględniono wymagania obowiązujących przepisów prawnych dotyczących zagadnień ochrony środowiska. Podstawę prawną aktualizacji programu stanowią ustawy (wymienione poniżej) oraz akty wykonawcze do tych ustaw:

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2001 Nr 25, poz. 150 ze zm.), – Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 Nr 199 poz. 1227),
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2004 Nr 92, poz. 880 ze zm.),
- Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w Gminach (Dz. U. z 1996 Nr 236, poz. 2008 ze zm.),
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2001 Nr 239, poz. 2019 ze zm.),

- Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2001 Nr 123, poz. 858 ze zm.),
- Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 1991 Nr 45, poz. 435 ze zm.),
- Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 1994 Nr 228, poz. 1947 ze zm.),
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2001 Nr 39, poz. 251 ze zm.),
- Ustawa z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i depozytowej (Dz. U. z 2001 Nr 90, poz. 607 ze zm.),
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 1995 Nr 121, poz. 1266 ze zm.),
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 1994 Nr 156, poz. 1118 ze zm.),
- Ustawa z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz. U. z 2007 Nr 147, poz. 1033),
- Ustawa z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 1991 Nr 44, poz. 287 ze zm.),
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2003 Nr 80, poz. 717 ze zm.), – Ustawa z dnia 21 sierpień 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 1997 Nr 106, poz. 1002 ze zm.).

Podstawą formalną opracowania jest umowa, zawarta przez Spółkę Centrum Doradztwa Energetycznego z Urzędem Miasta i Gminy w Gryfowie Śląskim.

Program Ochrony Środowiska spełnia wymagania zawarte w opracowanym przez Ministerstwo Środowiska dokumencie „Wytyczne do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym”. Oznacza to, że w przygotowanym programie uwzględnione zostały:

- zadania własne gminy tzn. te przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji gminy,
- zadania koordynowane, tzn. finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla

powiatowego, wojewódzkiego i centralnego, bądź instytucji działających na terenie gminy, ale podległych bezpośrednio organom powiatowym, wojewódzkim bądź centralnym.

Ponadto podczas opracowywania programu uwzględniono założenia zawarte w wojewódzkim i powiatowym programie ochrony środowiska, strategii rozwoju gminy oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Wytyczne Ministra Środowiska w sprawie sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym regulują zakres gminnych programów ochrony środowiska, które powinny obejmować:

- cele ekologiczne,
- priorytety ekologiczne,
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.

1.3 Główne założenia programu

W związku z tym, że istnieje ścisła zależność pomiędzy stanem środowiska, jakością jego poszczególnych komponentów i rozwojem gospodarczym regionu, w programie zaprezentowano:

- podejście sektorowe, w odniesieniu do analizy aktualnego stanu środowiska oraz monitorowania jego przyszłych zmian,
- podejście integralne, dotyczące określenia działań niezbędnych do realizacji w dziedzinie ochrony środowiska, związanych z głównymi kierunkami rozwoju gminy.

1.4 Cel programu

Program ochrony środowiska jest sporządzany w celu rozwiązywania istniejących problemów a także, aby przeciwdziałać zagrożeniom, jakie mogą wystąpić w przyszłości. Wdrożenie programu umożliwi osiągnięcie celów założonych w polityce ekologicznej państwa oraz realizację zasad, jak również stworzenie i funkcjonowanie zintegrowanego zespołu instalacji i urządzeń służących ochronie środowiska naturalnego, spełniającego

wymagania określone w nowych przepisach o ochronie. Zawarte w nim zadania pozwolą zapewnić odpowiednie warunki życia mieszkańców przy zakładanym rozwoju gospodarczym.

Długoterminowy cel programu będzie kontynuacją założonego celu z poprzedniej wersji dokumentu. Sformułowany został następująco:

Harmonijny, zrównoważony rozwój gminy, w którym wymagania ochrony środowiska mają nie tylko istotny wpływ na przyszły charakter regionu, ale również wspierają jego rozwój gospodarczy.

Cele ekologiczne określone zostały dla dwóch okresów:

- na lata 2015-2024 wraz z kierunkami działań,
- na lata 2015-2019 wraz listą priorytetowych działań.

1.5 Zawartość programu

Program oparty jest na zapisach następujących dokumentów:

- Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001 roku (Dz. U. z 2008 r. nr 25, poz. 150 – tekst jednolity – z późniejszymi zmianami). Definiuje ono ogólne wymagania w odniesieniu do programów ochrony środowiska opracowywanych dla potrzeb województw, powiatów i gmin,
- Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016 – Warszawa 2008 r.
- Wojewódzki Program Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2017 z perspektywą do 2021 roku,
- Program Ochrony Powietrza dla Stref Województwa Dolnośląskiego, dla których zostały przekroczone wartości dopuszczalne substancji w powietrzu – zagadnienia ogólne,
- Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu Lwóweckiego na lata 2010-2013 z perspektywą 2014-2017,
- Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Gryfów Śląski na lata 2014-2020,

- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Gryfów Śląski.

W dokumentach tych określono długoterminową politykę ochrony środowiska odpowiednio dla Województwa Dolnośląskiego, Powiatu Lwóweckiego oraz Gminy i Miasta Gryfów Śląski, przedstawiono cele krótkoterminowe i sposób ich realizacji, określono sposoby zarządzania środowiskiem i aspekty finansowe realizacji programu.

Wytyczne do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym, które podają sposób i zakres uwzględniania polityki ekologicznej państwa w programach ochrony środowiska oraz wskazówki, co do zawartości programów.

W programie powinny być uwzględnione:

- zadania własne miasta (pod zadaniami własnymi należy rozumieć te przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków budżetowych i pozabudżetowych będących w dyspozycji miasta),
- zadania koordynowane (pod zadaniami koordynowanymi należy rozumieć pozostałe zadania związane z ochroną środowiska i racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, które są finansowane ze środków samorządów gminnych, instytucji i przedsiębiorstw, osób fizycznych oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla wyższego, bądź instytucji działających na terenie miasta, ale podległych bezpośrednio organom centralnym).

Opracowanie niniejszego programu zawiera:

- charakterystykę gminy i miasta,
- określenie aktualnego stanu środowiska w gminie i mieście,
- prognozowane zmiany w zakresie ochrony środowiska,
- działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie ochrony środowiska,
- analizę SWOT,
- określenie obszarów i celów strategicznych w zakresie ochrony środowiska,
- określenie instrumentów finansowych służących realizacji zamierzonych celów,
- system monitoringu i oceny realizacji zamierzonych celów.

2 Charakterystyka gminy i miasta

2.1 Położenie geograficzne

Gmina Gryfów Śląski położona jest w zachodniej części województwa Dolnośląskiego, w powiecie Lwóweckim, na Pogórzu Izerskim. Miasto Gryfów Śląski oddalone jest od Lwówka Śląskiego (miasto powiatowe) o 18 kilometrów. W odległości 20 kilometrów od Gryfowa Śląskiego znajduje się granica z Czechami w Świeradowie Zdroju, a 40 km jest do granicy z Niemcami w Jędrzychowicach, zaś stolica województwa - Wrocław - położona jest w odległości 134 kilometrów. W latach 1975-1998 miasto administracyjne należało do województwa Jeleniogórskiego. Miasto i Gmina Gryfów Śląski są położone w obszarze o bardzo dużych walorach przyrodniczo-krajobrazowych, przy ważnym międzynarodowym szlaku komunikacyjnym, w bliskim sąsiedztwie Niemiec i Republiki Czeskiej, w makroregionie Sudety Zachodnie, w obszarze mezoregionu Pogórze Izerskie - malowniczej Wysoczyzny o pagórkowatym charakterze, gdzie różnice wysokości względnych osiągają 150 m. Na obszar ten składają się mikroregiony: Wzniesienia Radoniowskie, Obniżenie Lubomierza, Wzgórza Radomickie, Dolina Kwisy, Dolina Oldzy.

Rysunek 1. Gryfów Śląski na tle całego kraju (<http://gryfowlaski.bix.pl/>)

Rysunek 2. Gryfów Śląski na tle powiatu lwóweckiego (www.gminy.pl)

Powierzchnię gminy Gryfów Śląski tworzą stoki o nachyleniu nie przekraczającym 10%, doliny większych cieków są na ogół silnie wcięte w podłoże tworząc wysokie krawędzie (np. Olszówka w Uboczu). Szersze doliny występują w dolnym biegu Oldzy i Długiego Potoku. Najwyższe szczyty obszaru - Łoszak (427 m n.p.m.), Wiatraczna (437 m n.p.m.), Podskale (422 m n.p.m.) i Modrak (399 m n.p.m.) reprezentują pasmo wzgórz w części północno-wschodniej gminy, a bazaltowe kulminacje - Góra Zamkowa (447 m n.p.m.), Leopoldówka (427 m n.p.m.) dominują w krajobrazie części południowej w rejonie Proszówki.

Gryfów Śląski składa się z miasta Gryfów Śląski oraz sołectw gminy Gryfów Śląski, wyróżniamy:

- Gryfów Śląski,
- Krzewie Wielkie,
- Młyńsko,
- Proszówka,
- Rząsiny,
- Ubocze,
- Wieża,
- Wolbromów.

Rysunek 3. Gmina Gryfów Śląski z podziałem na sołectwa (www.old.gryfow.pl)

Poniżej przedstawiona została krótka charakterystyka wsi należących do Gryfowa Śląskiego:

- Ubocze – największa wieś obszaru położona na północny-wschód od miasta, pełniąca 2 główne funkcje – rolniczą (część północna i środkowa wsi) oraz przemysłową (część południową).
- Wieża – wieś przylegająca bezpośrednio do Gryfowa od strony południowo-zachodniej, stanowiącą w części północnej, zaplecze mieszkaniowe miasta. Niższe ceny gruntów, dobre powiązania komunikacyjne oraz atrakcyjność krajobrazowa sprzyja tu rozwojowi budownictwa jednorodzinnego, zwłaszcza osób związanych zawodowo z miastem. Część południowa Wieży to obszar o wiodącej funkcji rolniczej i zabudowie rozciągającej się wzdłuż drogi nr 361. Na terenie wsi funkcjonowało składowisko odpadów, które zostało zrekultywowane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego.

- Proszówka – to rolnicza wieś o ulicowym układzie urbanistycznym, rozciągającym się południkowo, równolegle do granicy gminy, w jej południowo-wschodniej części. Poza typowym zainwestowaniem wiejskim na uwagę zasługują tu góra Zamkowa ze średniowiecznymi ruinami Zamku Gryf – stanowiącymi jeden z najcenniejszych zabytków gminy.
- Wolbromów i Rzęsiny – to duże, typowo łańcuchowe wsie położone w północnej części gminy. Są to jednostki o wiodącej funkcji rolniczej i dominujących w zabudowie dużych, wieloobektowych założeniach mieszkalno-gospodarczych.
- Młyńsko i Krzewie Wielkie – to niewielkie wsie położone w południowej części gminy. Na uwagę zasługują ich nietypowe jak dla omawianego obszaru układy urbanistyczne – zabudowa wsi jest rozplanowana swobodnie wzdłuż kilku ciągów komunikacyjnych, w znacznym stopniu rozproszona.

2.2 Charakterystyka społeczno - gospodarcza

2.2.1 Demografia

Liczba mieszkańców zameldowanych na pobyt stały na terenie miasta i gminy na rok 2013 wynosiła 10077 osób. W ogólnej liczbie mieszkańców było 5203 kobiet i 4874 mężczyzn. W wieku przedprodukcyjnym na terenie miasta i gminy Gryfów Śląski zameldowanych było 1584 mieszkańców, w tym 785 kobiet oraz 799 mężczyzn. W wieku produkcyjnym zameldowanych było 6548 mieszkańców, w tym 3016 kobiet oraz 3532 mężczyzn. W wieku poprodukcyjnym było 1945 mieszkańców, z czego kobiet – 1402, mężczyzn – 543.

Tabela 2. Liczba mieszkańców oraz gęstość zaludnienia na terenie miasta i gminy Gryfowa Śląskiego (dane pochodzące z GUS-u).

Lata	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Liczba mieszkańców	10 134	10 077	9 959	10 247	10 218	10 152	10 077
Gęstość zaludnienia (mieszk./km ²)	152	151	149	154	153	152	151

Analizując zestawienia statystyczne mieszkańców miasta i gminy Gryfów Śląski w latach 2007-2013 zauważa się, że najmniej zameldowanych mieszkańców było w roku 2009.

W 2010 było ich aż o 300 więcej. W kolejnych latach liczba mieszkańców spadała, aż do liczby 10 077 osób w 2013 roku. Gęstość zaludnienia w analizowanych latach oscylowała wokół 150 mieszkańców na km².

2.2.2 Gospodarka

W sferze gospodarczej Gminy i Miasta Gryfów Śląski dominują:

- przemysł i pokrewne formy działalności gospodarczej,
- budownictwo,
- usługi komercyjne - głównie handel i gastronomia,
- rzemiosło i drobna wytwórczość,
- rolnictwo oraz towarzyszące funkcje przetwórcze i agroturystyczne.

Tabela 3. Liczba podmiotów gospodarczych na terenie gminy i miasta Gryfów Śląski według sekcji PKD w latach 2012-2013 (opracowanie własne na podstawie danych z GUS-u).

Sekcja wg PKD	Opis	Liczba podmiotów 2012	Liczba podmiotów 2013
A	Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	12	9
B	Górnictwo i wydobywanie	0	0
C	Przetwórstwo przemysłowe	100	105
D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1	1
E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	6	6
F	Budownictwo	157	170
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	200	199

H	Transport i gospodarka magazynowa	51	54
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	26	25
J	Informacja i komunikacja	11	11
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	24	24
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	64	64
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	36	35
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	15	16
O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	9	9
P	Edukacja	26	26
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	52	55
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	16	14
S i T	Pozostała działalność usługowa i gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	62	66

W roku 2012 na terenie gminy i miasta Gryfów Śląski w sumie zarejestrowanych było 868 podmiotów gospodarczych, natomiast w roku 2013 liczba ta wzrosła do 889 podmiotów. Liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w latach 2012-2013 wynoszą kolejno 131,5 oraz 135,8 podmiotów gospodarczych.

Na terenie Gminy i Miasta Gryfów Śląski funkcjonują niżej wymienione zakłady pracy zatrudniające co najmniej 10 osób:

L.p.	Nazwa zakładu
1.	Zakłady Mięsne „Niebieszczańscy” w Proszówce
2.	„Matusewicz - Budowa Maszyn „ S.J.
3.	FF "POLMEX" w Proszówce
4.	„STOLBRAT” S.C. w Uboczu
5.	„SAWCZAK” S.J.
6.	Centrum Handlowe „Gradix”
7.	Stacja Paliw „Orlen”
8.	„El-Stan” Firma Handlowo Usługowa - Stanisław Fronc
9.	IZO-TERM
10.	„HOLZKONZEPT POLSKA” Sp. z o.o.
11.	„MARK - GRYF”
12.	Piekarnia - Cukiernia M&J Horbacz
13.	Zakład Piekarniczo- Handlowo - Usługowy W.Wnukowicz
14.	Firma „Jantur” Produkcja Mebli - J.Korpysa
15.	WILE TRANS Okregowa Stacja Diagnostyczna
16.	SKANSKA S.A. Oddział Budownictwa Drogowo - Mostowego
17.	Jeronimo Martins Dystrybucja S.A. „BIEDRONKA”
18.	LIDL
19.	Zakład Piekarniczo - Cukierniczy Sp z o.o. - Krasuccy
20.	Zakład Cukierniczy - J. Czernik
21.	DINO

Wykaz instytucji użyteczności publicznej:

L.p.	Nazwa instytucji
1.	Urząd Gminy i Miasta
2.	Zakład Budżetowy Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej
3.	Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
4.	Miejsko - Gminny Ośrodek Kultury
5.	Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy - Europejskie Centrum Kulturalno - Informacyjne
6.	Centrum Informacji Turystycznej
7.	Przedszkole Publiczne

8.	Gimnazjum im. Kombatantów Ziemi Gryfowskiej
9.	Szkoła Podstawowa im. Łużyckiej Brygady WOP
10.	Szkoła Podstawowa w Uboczu im. Władysława Stanisława Reymonta
11.	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Błogosławionego Ks. Alojśa Andrickiego
12.	Zespół Szkół Ogólnokształcących i Zawodowych im. Jana Pawła II
13.	Poczta Polska
14.	Bank Polski PKO
15.	Bank BGŻ
16.	ALIOR Bank
17.	Przychodnia „Promyk”
18.	Wielospecjalistyczna Przychodnia Zdrowia
19.	Hotel „Stacja Nad Kwisa”
20.	Spółka Wodna w Uboczu

Wykaz stowarzyszeń i organizacji pozarządowych:

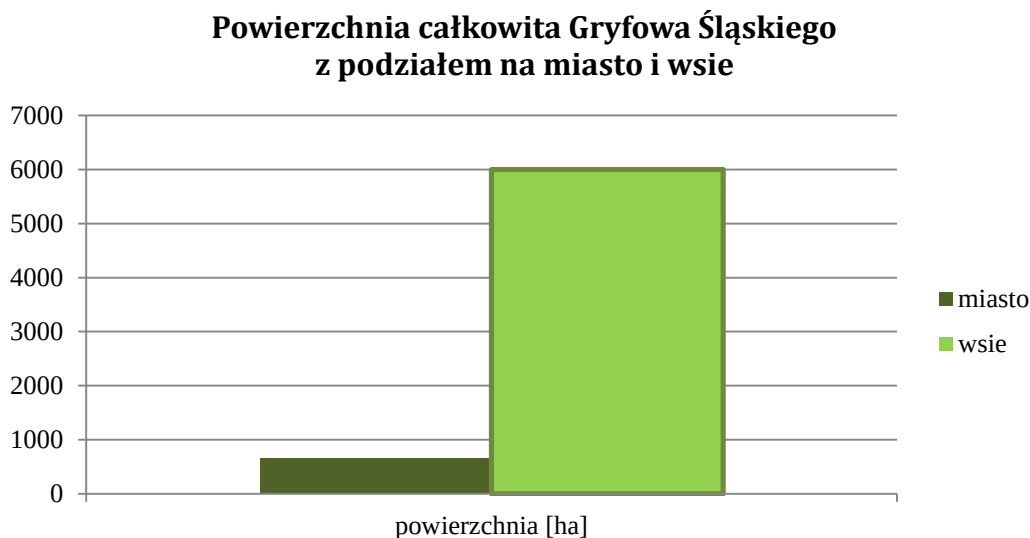
L.p.	Nazwa Organizacji
1.	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów
2.	Polski Komitet Pomocy Społecznej
3.	Polski Związek Niewidomych
4.	Stowarzyszenie AWANTURA
5.	Związek Kombatantów RP i BWP
6.	Związek Sybiraków
7.	Stowarzyszenie Harcerstwa Katolickiego „ZAWISZA” FSE Hufiec Gryfowski
8.	Polski Związek Działkowców Okręgowy Zarząd w Legnicy Ogrody „Na Horyzoncie”
9.	Polski Związek Działkowców Okręgowy Zarząd w Legnicy Ogrody „Sielanka”
10.	Polski Związek Hodowców Gołębi Sekcja w Gryfowie Śląskim
11.	Stowarzyszenie HOMO VIATOR
12.	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Proszówka
13.	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Rząsiny
14.	Towarzystwo Miłośników Gryfowa Śląskiego

2.2.3 Struktura przestrzenna Gminy i Miasta

Podstawowe wielkości charakteryzujące miasto i gminę:

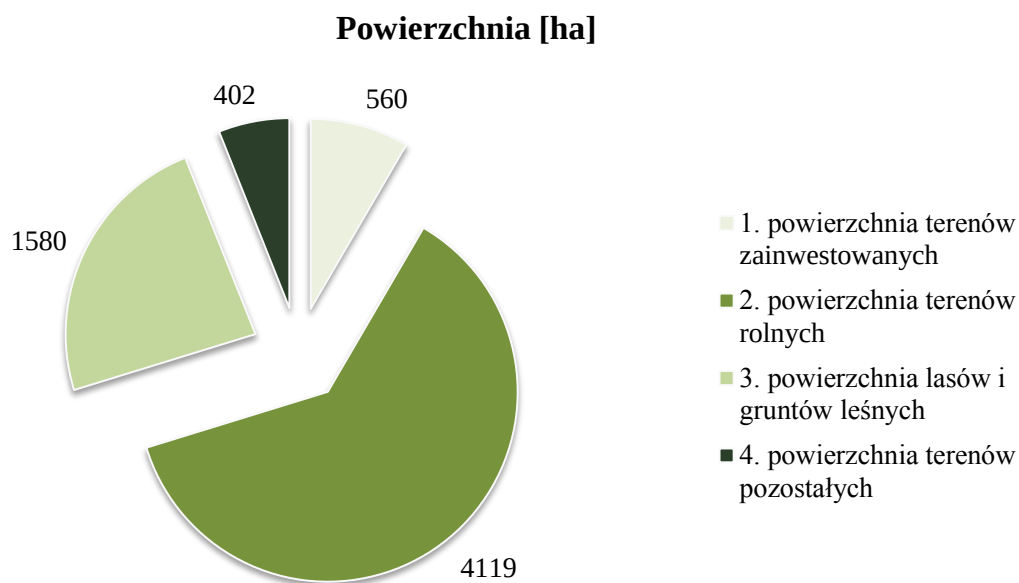
Łączna powierzchnia obszaru 6.661,00 ha, w tym jednostki strukturalne:

- miasto Gryfów Śląski: 663,00 ha
 - wsie: 5.998,00 ha
 - Ubocze 1.445,00 ha
 - Wieża 440,00 ha
 - Proszówka 489,00 ha
 - Rząsiny 2.022,00 ha
 - Wolbromów 356,00 ha
 - Młyńsko 754,00 ha
 - Krzewie Wielkie 466,00 ha
- powierzchnia terenów zainwestowanych 560,00 ha
- powierzchnia terenów rolnych 4.119,00 ha
- powierzchnia lasów i gruntów leśnych 1.580,00 ha
- powierzchnia terenów pozostałych 402,00 ha

Rysunek 4. Powierzchnia całkowita Gryfowa Śląskiego z podziałem na miasto i wsie (opracowanie własne na podstawie Studium uwarunkowań kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Gryfów Śląski).

Całkowita powierzchnia Gryfowa Śląskiego wynosi 6610 ha, w tym miasto Gryfów zajmuje 663 ha, natomiast wsie 5998 ha. Miasto Gryfów Śląski stanowi tylko 10% całkowitej powierzchni miasta i gminy, natomiast wsie stanowią 90% całkowitej powierzchni.

Rysunek 5. Powierzchnia Gryfowa Śląskiego z podziałem na formy użytkowania terenu (opracowanie własne na podstawie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Gryfów Śląski).

Struktura procentowa powierzchni [ha] z podziałem na formy użytkowania terenu wynosi:

- 62% terenów rolnych,
- 24% lasów i gruntów leśnych,
- 8% terenów zainwestowanych,
- 6% pozostałych terenów.

2.2.4 Infrastruktura techniczna Gminy i Miasta

2.2.4.1 Sieć komunikacyjna

Gryfów Śląski przecina sieć dróg gminnych, powiatowych, trzy drogi wojewódzkie i jedna krajowa. Droga krajowa nr 30 Jędrzychowice - Jelenia Góra, długość na obszarze gminy 5,2 km w tym: na terenie miasta 2,3 km, stanowi główną oś komunikacyjną o znaczeniu

regionalnym w zachodniej części województwa, łączy granice z Niemcami z Kotliną Jeleniogórska i obszarem Sudetów Zachodnich. Stan drogi dobry.

Przez gminę przebiegają trzy drogi wojewódzkie:

- nr 361 Krzewie Wlk. - granica państwa (Świeradów Zdrój)
- nr 364 Gryfów Śląski – Złotoryja
- nr 360 Gryfów Śląski – Świecie

Łączna długość dróg wojewódzkich wynosi 14,7 km w tym: w mieście 2,6 km. Cztery drogi powiatowe przebiegają przez miasto i sześć dróg przez sołectwa o łącznej długości 40 km. Gminne drogi posiadające charakter publiczny to ok. 63,5 km w tym 13,8 km w mieście, 78 tych dróg ma nadany numer przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego.

Ponadto na obszarze gminy istnieje liczna sieć dróg rolniczych i dojazdowych do pól o łącznej długości ok. 195 km.

W 2012 r. i 2013 r. Powiat Lwówecki położył nowe nawierzchnie asfaltowe w sołectwach: Ubocze, Rzęsiny, Wolbromów, Młyńsko, Krzewie Wielkie, Wieża i stan ich należy określić jako dobry.

Przez Gryfów Śląski przebiega trasa kolejowa Jelenia Góra - Zgorzelec - Węgliniec. Przystanki kolejowe znajdują się w Młyńsku i Uboczu. W Gryfowie Śląskim jest dworzec kolejowy (wyremontowany).

W mieście funkcjonują przystanki komunikacji publicznej (PKS) oraz prywatnej. Znajduje się tu również stacja PKP. Gryfów Śląski ma bezpośrednie połączenia m.in. z Wrocławiem, Zieloną Górą, Jelenią Górą, Legnicą, Bolesławcem i Zgorzelcem.

2.2.4.2 Sieć gazowa

Przez teren gminy przebiega nowy gazociąg przesyłowy Dziwiszów - Jeleniów – jednak nie zaopatruje on gminy w gaz. Natomiast mieszkańcy miasta korzystają z gazu doprowadzanego ze Zgorzelca. Gaz ten służy do celów bytowych, stanowi także źródło ogrzewania mieszkań, obiektów użyteczności publicznej i zakładów pracy. Na terenie sołectwa nie ma sieci gazowniczej z wyjątkiem części sołectwa Wieża.

2.2.4.3 Sieć energetyczna

Zaopatrzenie gminy w energię elektryczną jest wystarczające i odbywa się z Elektrowni „TURÓW” poprzez system linii napowietrznych niskiego i średniego napięcia (20 kV) oraz stacji transformatorowych. Energia elektryczna jest dostarczana w sposób ciągły, większość linii jest w dostatecznym stanie technicznym, wymagana jest jednak modernizacja sieci przesyłowych. Braki w dostawach energii elektrycznej najczęściej spowodowane są powstaniem nadzwyczajnych zdarzeń atmosferycznych (w ostatnich latach to często deszcze nawalne z gradobiciem, wichury). Miasto i wszystkie sołectwa posiadają oświetlenie drogowe wymagające modernizacji, za wyjątkiem sołectw: Młyńsko i Wolbromów.

2.2.4.4 Odnawialne źródła energii

Na terenie gminy i miasta brak jest instalacji pozwalających na wytwarzanie energii elektrycznej przy wykorzystywaniu odnawialnych źródeł energii. Istnieją jedynie pojedyncze instalacje na domkach osób fizycznych, tzw. kolektory słoneczne.

2.2.4.5 Zaopatrzenie w ciepło

Na terenie miasta funkcjonuje ok. 20 kotłowni, które dostarczają ciepło dla potrzeb budownictwa mieszkaniowego, dla zakładów produkcyjnych i przemysłowych oraz dla obiektów użyteczności publicznej. Zdecydowana większość kotłowni posiada instalacje gazowe.

2.3 Charakterystyka przyrody nieożywionej

2.3.1 Rzeźba terenu i budowa geologiczna

Teren gminy Gryfów Śląski rozciąga się w makroregionie Sudety Zachodnie, w obszarze mezoregionu Pogórze Izerskie. Gmina obejmuje następujące mikroregiony: Wzniesienie Radoniowskie, Obniżenie Lubomierza, Wzgórza Radomickie, Dolinę Kwisy oraz Dolinę Oldzy. Charakteryzują go malownicze Wysoczyzny. W krajobrazie dominują ciągi łagodnych wzgórz o nachyleniu stoku nie przekraczającym 10%. Potoki płyną wyraźnymi dolinami niezwykle głębokimi i wąskimi, które tworzą wysokie krawędzie. Rozległa jest

dolina Oldzy i Długiego Potoku. Różnica wysokości w granicach gminy wynosi ponad 150 metrów. Najwyższe szczyty położone na terenie gminy Gryfów Śląski to: Góra Zamkowa

(447,9 m n.p.m.), Leopoldówka (427 m n.p.m.), Łoszak (427 m n.p.m.), Wiatraczna (437 m n.p.m.), Podskale (422,1 m n.p.m.) oraz Modrak (399 m n.p.m.). Wzgórza Radomickie zbudowane są z granitognejsów i fyllitów z udziałem kwarcytów. Wzniesienie Radoniowskie budują starsze formacje, złożone z gnejsów prekambryjskich, łupków granitowych, a także bazaltów.

Granicę pomiędzy krystalinikiem Karkonosko-Izerskim a metamorfikiem Kaczawskim stanowi strefa dyslokacyjna głównego uskoku śródsudeckiego przebiegająca w kierunku od okolic źródeł Pilchowickiego Potoku na wschód, południowym podnóżem Miłecickiej Góry (467 m), po górne zabudowania Olesznej Podgórskiej. Metamorfik Kaczawski reprezentowany jest na terenie gminy głównie przez staro paleozoiczne fylity oraz łupki kwarcowo - łuszczkowe. Granicę pomiędzy metamorfikiem Kaczawskim a niecką północno-sudecką stanowi południowy uskok Pławnej o przebiegu pn. zach. – pd. wsch. Utwory niecki północnosudeckiej to przede wszystkim: permskie zlepieńce, piaskowce i melafiry, triasowe piaskowce kwarcowe oraz piaskowce, margle i wapienie kredowe wypełniające stosunkowo wąski Rów Wlenia oraz położony na północny- zachód od niego Rów Lwówecki oddzielone od siebie północnym uskokiem Pławnej.

2.3.2 Surowce mineralne

Na terenie Gminy Gryfów Śląski występują surowce skalne, z których największe znaczenie gospodarcze odgrywają gnejsy, kwarcyty, wapienie krystaliczne oraz bazalty. Gnejsy dominują w południowej części gminy. Na górze Leopoldówka znajdują się trzy nieczynne wyrobiska. Z kolei w okolicach Wolbramowa i Rzęsin istnieją cztery nieczynne wyrobiska kwarcytów, które zazwyczaj występują w formie soczew w fyllitach ordowickich. W wysoczyźnie Jelonek znajduje się złożo kwarcytów o szacowanej wielkości około 415 ton, jednak ze względu na niską jakość surowca nie jest ono eksploatowane. Ponadto w rejonie Ubocza i Rzęsin udokumentowano złoża wapieni krystalicznych. Dość powszechnie na terenie gminy występują bazalty, które budują górę Zamkową, górę Leopoldówkę oraz wzniesienie w zachodniej części miejscowości Wieża – jedyne miejsce eksploatacji tego surowca trwającej od XVII wieku do lat 90-tych ubiegłego wieku. Ponadto

w kilkunastu niewielkich wyrobiskach okresowo wydobywa się piaski i żwiry. Do roku 2005 udzielono koncesji na eksploatację złoża gliny zwałowej w rejonie Gryfowa Śląskiego. Ponadto w okolicach Proszówki znajdują się udokumentowane zasoby surowca ilastego wykorzystywanego do produkcji cegły pełnej.

2.3.3 Warunki klimatyczne

Rejon gminy Gryfów Śląski został zakwalifikowany do regionu zgorzeleckiego – obszaru najcieplejszego w Sudetach. Średnia roczna temperatura nie przekracza 8°C. Średnia temperatura w miesiącu styczniu wynosi 1,7°C, a lipca 18,1°C. Okres wegetacji trwa średnio 222 dni, a lato 90 dni. Pokrywa śnieżna zalega w ciągu roku przeciętnie przez 40-55 dni. Opady roczne kształtują się na poziomie od 737 mm (stacja Rzęsiny) do 798 mm (stacja Krzewie). W rejonie Gryfowa Śląskiego dominują wiatry z kierunków południowozachodniego, zachodniego oraz północno - zachodniego.

3 Diagnoza stanu środowiska

3.1 Szata roślinna

Lasy gminy Gryfów Śląski stanowiące ponad 25% powierzchni gminy położone są w V Śląskiej Krainie Przyrodniczo-Leśnej w Dzielnicy Przedgórze Sudeckiego.

Warunki orograficzne, glebowe i klimatyczne przyczyniły się do tego, iż na obszarze gminy występuje kilka typów siedlisk leśnych. Dominują lasy mieszane wyżynne z przewagą świerku, uzupełnianego przez sosnę, buk, dąb i topolę. Drugim pod względem zajmowanego obszaru jest kompleks wyżynny, którego tworzy świerk przy znacznym współudziale buku oraz brzoza, sosna, modrzew, dąb i jesion oraz lipa. Mniejsze znaczenie odgrywa bór mieszany wyżynny z dominującym gatunkiem – sosną oraz ols rozpościerający się w dolinach cieków wodnych, z przewagą olszy i świerka. Większość kompleksów leśnych na terenie gminy powstało w skutek sztucznych nasadzeń i ma przeważnie charakter wodochronny. Z gatunków flory dominujących w krajobrazie gminy należy wymienić: kruszynę pospolitą, kalinę koralową, kopytnika zwyczajnego, storczykowate, parzydło

leśne, wilczełyko, naparstnicę purpurową, bluszcz pospolity spotykane w parkach i na cmentarzach.

3.2 Formy ochrony przyrody

W obrębie administracyjnym gminy Gryfów Śląski nie występują rezerваты przyrody.

Natomiast na terenie Gryfowa Śląskiego występuje wiele wartych uwagi obiektów należących do form ochrony przyrody, są nimi na przykład pomnik przyrody Platan znajdujący się w Gryfowie Śląskim przy ulicy Partyzantów, czy też Starodrzew na terenie Góry Zamkowej w Proszówce.

W 1994 roku wokół Jeziora Złotnickiego ustanowiono na mocy Uchwały Rady Miejskiej w Gryfowie Śląskim strefę ciszy.

3.3 Walory kulturowo - turystyczne

3.3.1 Walory kulturowe

Obszar gminy Gryfów Śląski położony jest na terenie dawnego piastowskiego Księstwa Świdnicko Jaworskiego. Od 1392 r. ziemie te przeszły we władanie Korony Czeskiej, a od 1741 r. – we władanie Prus, a w rezultacie dalszych wydarzeń historycznych stała się częścią Cesarstwa Niemieckiego, a od 1945 r. wróciła do Polski.

Gmina należy do zasobnych w wysokiej klasy zabytków – dzieła architektury i sztuk, pochodzących z okresu średniowiecza, renesansu i baroku. Największa ich koncentracja występuje w mieście, które posiada dobrze zachowany układ przestrzenny, pochodzący z czasów lokacji miasta (ok. 1249 r.), z prostokątnym rynkiem, umieszczonym pośrodku ratuszem i kratownicą ulic ograniczonych częściowo zachowanym pierścieniem murów obronnych. Znajdują się tu unikalne przykłady architektury mieszczańskiej, obiekty municypalne i sakralne.

Poza terenem miasta również występują cenne zabytki, swoją klasą nie ustępujące realizacjom miejskim. Należy to przykładowo wymienić renesansowy dwór w Rzęsinach, przebudowany w dobie baroku na okazały pałac. Bardzo interesującymi obiektami są zachowane w formie trwałej ruiny średniowieczne, zamki obronne – „Gryf” koło Proszówki

i „Podskale” w Rzęsinach. Są one ważne również ze względów historycznych jako wielowiekowe siedziby rodów śląskich – Schaffgotschów i Talkenbergów.

W rozplanowaniu przestrzennym jednostek wiejskich dominują dobrze zachowane układy łańcuchowe bądź ulicowe. Jedynie dwie jednostki – Krzewie Wielkie i Młyńsko posiadają układy rozproszone. Unikalnym zjawiskiem jest wieś Ubocze, na terenie której istniały cztery odrębne majątki ziemskie z rezydencjami (zachowane do dziś w różnym stopniu). Całość obrazu dopełniają obiekty sakralne w Uboczu i Wolbromowie, parki i cmentarze. Zabytkami techniki występującymi na terenie gminy są kamienne mosty i wiadukty, dworce i urządzenia kolejowe oraz hale i urządzenia fabryczne.

Ponadto na uwagę zasługują również:

- kościół Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny w Uboczu,
- kościół Matki Bożej Ostrobramskiej w Rzęsinach,
- park przypałacowy w Uboczu Średnim, gdzie w XVIII-XIX wieku istniał pałac,
- park przypałacowy w Uboczu Dolnym,
- park przypałacowy w Wolbromowie,
- cmentarze w Uboczu, Wolbromowie i Rzęsinach,
- kościół parafialny św. Jadwigi w Gryfowie Śląskim - Plac Kościelny,
- kościół cmentarny św. Wawrzyńca w Gryfowie Śląskim - ul. Lubańska,
- ratusz w Gryfowie Śląskim,
- kamienice w Rynku w Gryfowie Śląskim,
- pozostałości obwarowań miejskich w Gryfowie Śląskim,
- pomnik ku czci 63 Rosjan poległych w 1813 r. w wojnie napoleońskiej w Gryfowie Śląskim,
- fontanna (kamienna rzeźba) w Gryfowie Śląskim - Rynek,
- kaplica św. Anny (Leopolda) w Proszówce,
- kościół filialny św. Jana Nepomucena w Wolbromowie,
- krzyże pokutne przy żółtym szlaku turystycznym z Gryfowa Śląskiego do Lubomierza.

Współczesne zagospodarowanie środowiska kulturowego reprezentuje przede wszystkim budownictwo mieszkaniowe – wiele i jednorodzinne w mieście oraz jednorodzinne na obszarach wiejskich, zabudowa związana z różnymi formami działalności gospodarczej – przemysł, bazy, składy, handel, stacja paliw, urządzenia i obiekty technicznej obsługi obszaru, a także infrastruktura komunikacyjna (zwłaszcza w mieście). Największe dysonanse wywołane przez realizację współczesne dotyczą zabudowy wschodniej pierzei Rynku Starego Miasta oraz inwestycji (hali przemysłowej) w rejonie ulicy Rzecznej.

Wartości środowiska kulturowego objęte ochroną prawną:

- Ze względu na wartości kulturowe ochroną prawną na terenie miasta i gminy Gryfów Śląski objęte są:
 - zabytkowe budowle,
 - zabytkowe założenia parkowe,
 - zabytkowe cmentarze.

Ochrona ich realizowana poprzez wpis do rejestru zabytków oraz spisu konserwatorskiego i wynikające z tego zobowiązania prawne.

- Ponadto ochrona wartości kulturowych odbywa się w drodze ustanawiania stref ochrony konserwatorskiej:
 - stref „A” – ścisłej ochrony konserwatorskiej,
 - stref „B” – ochrony podstawowych wartości kulturowych,
 - stref „K” – ochrony krajobrazowych wartości kulturowych i szczególnie wartościowych wglądów widokowych.

Ochrona archeologiczna obszaru polega na wskazaniu lokalizacji stanowisk archeologicznych (wraz z ewentualnymi strefami ochrony archeologicznej - „W”) i stosownym uzgadnianiu ew. działań inwestycyjnych w tych rejonach.

3.3.2 Walory turystyczne regionu

Za walory wypoczynkowe przyjmuje się takie uwarunkowania środowiska naturalnego, które umożliwiają powrót do zdrowia oraz regenerację sił fizycznych i psychicznych. Z uwagi na to, gmina Gryfów Śląski spełnia te funkcje, dzięki swoim walorom

turystycznym, sprzyjającym klimatem, jak również znajdującymi się na terenie gminy atrakcyjnymi miejscami, takimi jak: malownicze wzgórza oraz dolina rzeki Kwisy i Zalew Złotnicki. Sprzyjają one wypoczynkowi, pieszym wędrówkom, rowerowym wycieczkom oraz uprawianiu sportów wodnych. Przez teren gminy prowadzą ciekawe i niepowtarzalne szlaki turystyczne z pomnikami przyrody i historii oraz rzadkimi okazami flory i fauny.

Cennym elementem krajobrazu są również liczne kamienne mosty i wiadukty, dworce i urządzenia kolejowe.

W gminie Gryfów Śląski można podziwiać piękne widoki z czterech punktów widokowych:

1. Zamek Gryf – (448 m n.p.m.) położony w Proszówce na szczycie wzgórza zamkowego. Rozległy widok w kierunku południowym i południowo – wschodnim obejmuje całe Góry Izerskie i Karkonosze, aż po przełęcz Okraj.
2. Wzgórze Kapliczne – (423 m n.p.m.) położone na wschód od wsi Proszówka. Rozległy widok na Karkonosze, Pogórze Izerskie i część Gór Izerskich. Dostępna jest droga z centrum wsi (ok. 0,5 km podejścia).
3. Ulica Partyzantów – w Gryfowie Śląskim, doskonały widok na Góry Izerskie i Karkonosze oraz południową część Pogórza Izerskiego z zamkiem Gryf i wzgórzami nad Proszówką.
4. Fragment drogi widokowej – przy wyjeździe szosa z Lwówka Śląskiego z Lasu Uboczańskiego do Ubocza. Widok na Karkonosze i Góry Izerskie.

Na obszarze gminy krzyżują się trzy szlaki turystyczne: żółty, niebieski i zielony. Na uwagę zasługuje szlak żółty prowadzący z Zawidowa przez przełom Kwisy do Lubomierza z licznymi zabytkami i interesującymi krajobrazowo terenami. Miasto Gryfów Śląski stanowi punkt węzłowy sześciu tras:

- Gryfów – Olszyna – Radostów – Uniegoszcz – Lubań (znaki niebieskie, 3 godz. 45 min.),
- Gryfów – Płóczki Górne – Lwówek Śląski (znaki zielone, 4 godz. 5 min.),
- Gryfów – Lubomierz (znaki żółte i zielone, 1 godz. 40 min.),

- Gryfów – zamek Gryf – Gierczyn – Świeradów Zdrój (znaki zielone i niebieskie, 3 godz.),
- Gryfów – Biedrzychowice – Leśna (znaki żółte, potem bez znaków, 2 godz. 45 min),
- Gryfów – zamek Czocho – Leśna (znaki żółte, 3 godz. 35 min).

Jezioro Złotnickie, w którego wodach występują rozliczne gatunki ryb słodkowodnych (m.in. leszcz, płoć, karp, amur, sandacz, szczupak, sum) oraz górską rzeką Kwisa (m.in. pstrąg potokowy) stanowią doskonałą bazę do uprawiania wędkarstwa.

W gminie występuje bogata fauna. Jest to spowodowane między innymi położeniem gminy nad rzeką Kwisa. A ta znana jest jako Perła Dolnośląskich Rzek, nie tylko ze względu na swoje walory przyrodnicze, ale także ze względu na bogactwo wielu rzadkich i chronionych gatunków zwierząt. W dorzeczu Kwisy zlokalizowano występowanie ok. 50 gatunków ssaków.

W wodach rzeki Kwisy nie spotkamy niestety już polskiego raka rzecznoego, który został wyparty przez sprowadzonego przed laty raka amerykańskiego. Nie spotkamy też skójki perłorodnej (słodkowodnego małża perłopława). Kwisę zasiedla 26 gatunków ryb i jeden gatunek minoga.

Lasy gminy Gryfów Śląski stanowiące ponad 25% powierzchni gminy - położone są w V Śląskiej Krainie Przyrodniczo-Leśnej, w Dzielnicy Przedgórze Sudeckiego z przewagą świerku, uzupełnianego przez sosnę, buk, dąb i topolę. Drugim pod względem zajmowanego obszaru jest kompleks wyżynny, którego tworzy świerk przy znacznym współudziale buka oraz brzozy, sosny, modrzewia, dębu i jesionu oraz lipy.

Na terenie gminy nie występują rezerваты przyrody. Z obiektów objętych ochroną należy wymienić pomniki przyrody:

- platan klonolistny – Gryfów Śląski, ul. Partyzantów; w centrum parku,
- klon jawor – Proszówka, Góra Zamkowa; przy zielonym szlaku turystycznym,
- jesion wyniosły – Proszówka, Góra Zamkowa; przy zielonym szlaku turystycznym.

3.4 Wody powierzchniowe

Obszar Gminy Gryfów Śląski pod względem hydrograficznym, poza niewielkim obszarem lasów znajdujących się w jej północno - zachodniej części, należy do zlewni Kwisy. Teren w północno - zachodniej części należy do zlewni Bobru. Do Kwisy stanowiącej główną oś hydrograficzną obszaru dopływają: Oldza z Młyńską Strugą, Długi Potok, Olszówka i Wilka ze swoimi dopływami. W północnej części gminy znajdują się tereny źródliskowe Luciąży i Sowinki. Na terenie gminy poniżej Gryfowa Śląskiego znajduje się jeden z dwóch zbiorników zaporowych na rzece Kwisa – Jezioro Złotnickie. Kwisa jest rzeką typowo górską charakteryzującą się szybkim przyborem wód podczas roztopów i deszczy nawaalnych przypadających na lipiec i sierpień. Jest rzeką uregulowaną, umocnioną murami oporowymi w miejscach, gdzie przepływa w sąsiedztwie terenów zajętych przez różnego rodzaju inwestycje. Brak jest jednak pełnej ochrony przeciwpowodziowej.

Wały przeciwpowodziowe zbudowano na terenach najbardziej narażonych na zalanie. Na terenie gminy nie ma również wyznaczonych administracyjnie terenów zalewowych.

W rejonie Długiego Potoku istnieje największy na terenie gminy kompleks stawów hodowlanych – Stawy Młyńskie. Mniejszy zespół stawów znajduje się w dolinie Oldzy. Generalnie teren gminy charakteryzuje się dość dużą liczbą małych przydomowych stawów i sadzawek.

Stan czystości rzeki Kwisy badany poniżej ujścia Czarnego Potoku oraz poniżej ujścia Oldzy wskazuje na odcinku od ujścia Oldzy do Zbiornika Złotnickiego kwaśny odczyn, przez co została ona zaliczona do III klasy czystości, przy czym pozostałe parametry odpowiadały I i II klasie czystości, podobnie jak w odcinku powyżej. Pod względem biologicznym wody Kwisy spełniają wymogi II klasy czystości, natomiast pod względem sanitarnym nie odpowiadają normom. Wody Czarnego Potoku zawierały zbyt duże stężenie bakterii E.coli, a pozostałe wskaźniki kwalifikowały go III klasy czystości wód. Oldza została zakwalifikowana do rzek silnie zanieczyszczonych. Jej stan czystości jest zbliżony do Czarnego Potoku, jednak w wodach Oldzy stwierdzono dodatkowo przekroczenie stężenia fosforu ogólnego.

3.5 Wody podziemne

Na terenie gminy Gryfów Śląski nie występuje żaden z głównych zbiorników wód podziemnych. Występuje kilka poziomów wodonośnych, uwarunkowanych rodzajem podłoża geologicznego i morfologią. Pierwsze zwierciadło wód podziemnych zalega na głębokości 5-20 metrów w rejonie Gryfowa Śląskiego i Ubocza, z powyżej 20 metrów w północnej części gminy. Dużo płycej zalega woda gruntowa w dolinach rzek i potoków. Pod warstwą piasków i żwirów woda gruntowa występuje tu na głębokości od kilkudziesięciu centymetrów do około 2,5 metra. W utworach krystalicznych przeważają wody szczelinowe, a w utworach ilastych w postaci sączeń.

Prowadzone w stacji w Uboczu pomiary jakości wód podziemnych pokazują, iż jakość wód utrzymuje się w klasie Ib. Można uznać, że podobnymi parametrami charakteryzują się wody na terenie całej gminy.

3.6 Gospodarka wodno - ściekowa

3.6.1 Gospodarka wodna

Gmina Gryfów Śląski jest zwodociągowana w całości. Długość sieci wynosi 90,6 km. Ujęcia wody pitnej znajdują się w Gryfowie Śląskim (dwie stacje przy ul. Jeleniogórskiej), Uboczu i Proszówce. Uchwała nr XXXIII/232/09 Rady Miejskiej Gminy Gryfów Śląski z dnia 29 września 2009 r. przyjęła „Program gospodarki wodno - ściekowej w gminie i mieście Gryfów Śląski na lata 2012-2020”.

Wodociąg Gryfów Śląski

Pierwszy wodociąg w Gryfowie Śląskim wraz z dwoma ujęciami wybudowano w 1904 r. w części północno - zachodniej miasta. Równolegle z rozbudową ujęć wybudowano sieć wodociagową miejską, którą systematycznie rozbudowywano. W roku 1934 wybudowano dodatkowo studnię o głębokości 34 m. Studnia ta określona mianem nr 5 do dzisiaj jest podstawą funkcjonowania Stacji Uzdatniania Wody przy ul. Jeleniogórskiej 1. Z uwagi na systematyczny zanik wody na „starym ujęciu” zostało wybudowane w roku 1955 „nowe ujęcie” zlokalizowane w dolinie rzeki Oldzy po lewej stronie drogi w kierunku Jeleniej Góry. Woda z tego ujęcia podawana jest do części mieszkańców miasta Gryfów Śląski oraz zaopatruje w wodę sołectwa: Wieżę i Krzewie Wielkie. Zadaniem urządzeń wodociagowych

jest dostarczenie wody bez przerwy do wszystkich odbiorców w maksymalnej ilości i pod odpowiednim ciśnieniem.

Zarówno skuteczność istniejącego układu technologicznego, jak i stan techniczny urządzeń obu stacji przy ul. Jeleniogórskiej oraz sieci wodociągowej w mieście wymaga generalnej przebudowy, gdy przewody i armatura technologiczna uległa całkowitej dekapitalizacji. Obecnie eksploatacja stacji i sieci podtrzymywana jest okresowymi, doraźnymi działaniami likwidującymi awarie występujące z coraz większą częstotliwością. W związku z powyższym, wymagana jest bezzwłoczna decyzja o budowie nowych urządzeń wodociągowych mogących zapewnić stabilne zaopatrzenie odbiorców w wodę.

Wodociąg Ubocze

Spółka Wodna jest właścicielem i administratorem wodociągu w Uboczu, dostarcza wodę do trzech miejscowości w gminie - Wolbromowa, Rzęsin i Ubocza.

Konieczne zapotrzebowanie na wodę wynosi około 75 tys. m³/rok, wydajność jedyne go źródła poboru wody wynosi około 19 m³/h. Na terenie gminy w obrębie Ubocza dokonano wierceń poszukiwawczych wody. Znalaziono korzystne warunki hydrologiczne dla potrzeb pozyskania wody pitnej. Wydajność dwóch otworów studziennych wskazuje, że można będzie z nich pokryć niedobór wody dla miasta Gryfów Śląski oraz miejscowości Ubocze i Rzęsiny.

Wodociąg Proszówka

W 1999 r. oddano do eksploatacji wodociąg w miejscowości Proszówka, który zaopatruje w wodę mieszkańców sołectwa Proszówka i Młyńsko oraz Zakłady Mięsne Niebieszczańscy i Polmex. Obecnie woda wydobywana jest z jednej studni, w drugiej studni (awaryjnej) zaobserwowano stopniowy zanik wydajności. Stacja zasilana jest w wodę ze studni podstawowej, ze względu na charakter zasilania (poziom zwierciadła zależy od opadów atmosferycznych) wydajność studni ulega okresowym wahaniom. W przypadku niedoboru wody lub awarii eksploatowanej studni odbiorcy zostaną pozbawieni dostawy wody. Należy wybudować rezerwową studnię, która będzie dodatkowym źródłem zaopatrzenia w wodę SUW w Proszówce.

3.6.2 Gospodarka ściekowa

Gmina Gryfów Śląski charakteryzuje się zróżnicowanym stopniem skanalizowania. Miasto i sołectwa: Krzewie Wielkie, Wieża i Proszówka (w 90%) są skanalizowane. Natomiast Młynsko, Ubocze, Rzęsiny i Wolbromów, to miejscowości nieskanalizowane. Łączna długość czynnej sieci sanitarnej wynosi 47,2 km.

W mieście konieczna jest budowa systemu kanalizacji rozdzielczej. W 80% sieć jest kanalizacją ogólnospławną. W przypadku większych opadów i roztopów do kanalizacji napływają duże ilości wody, a rozcieńczone ścieki zakłócają proces technologiczny na oczyszczalni ścieków.

Przebudowa i rozbudowa kanalizacji wyeliminuje podwyższone opłaty wnoszone do Urzędu Marszałkowskiego za ścieki nieodprowadzone do oczyszczalni, zlikwiduje nieszczelności występujące w starym przewodzie, wyeliminuje infiltracje wód gruntowych do rurociągu.

Realizacja zadania uporządkuje gospodarkę ściekową na terenie miasta, wyeliminuje nieprawidłowości w zakresie przestrzegania zasad ochrony środowiska. W 1997 roku przy wsparciu Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska powstała w Gryfowie Śląskim oczyszczalnia ścieków o przepustowości 3 300 m³/dobę.

W oczyszczalni oczyszczane są ścieki komunalne dopływające z terenu miasta oraz okolicznych miejscowości, jak również nieczystości ciekłe, które są dowożone wozem asenizacyjnym.

W planowanych inwestycjach pt. „Uporządkowanie gospodarki wodno – ściekowej w gminie” należy bezwzględnie ująć modernizację i rozbudowę oczyszczalni ścieków, aby obiekt spełniał wszystkie standardy wymagane prawem krajowym i unijnym (statystyczna żywotność oczyszczalni to 15 lat).

Wymiana wyeksploatowanych urządzeń i montaż urządzeń nowej generacji zmniejszy koszty ich częstych i kosztowych napraw, poprawi bilans energetyczny obiektu oraz pozwoli na oszczędne gospodarowanie energią.

Rozbudowa i modernizacja ciągu przeróbki osadów ściekowych radykalnie zmniejszy ilość i objętość powstających odpadów.

Nieczystości ciekłe

W miejscowościach nie obsługiwanych systemem kanalizacyjnym ścieki odprowadzane są do osadników gnilnych. Wysoki koszt wywozu jest przyczyną często obserwowanych nieprawidłowości, między innymi nieszczelnego wykonania osadników, przez co stają się one studniami chłonnymi zanieczyszczającymi wody podziemne, a także odprowadzania ścieków do rowów przydrożnych i cieków wodnych. Natomiast ścieki dowożone na oczyszczalnię wozem asenizacyjnym są w stanie zgniłym, co stwarza zagrożenie dla prawidłowej pracy oczyszczalni.

Rozbudowa kanalizacji sanitarnej pozwoli na dociążenie oczyszczalni ściekami surowymi i wyeliminuje nieprawidłowości przy pozbywaniu się nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości.

3.6.3 Wody opadowe

Zgodnie z obowiązującym Prawem wodnym – ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. (Dz. U. Nr 115 Poz. 1229) ściekami są wody opadowe lub roztopowe ujęte w systemy kanalizacyjne, pochodzące z powierzchni zanieczyszczonych, w tym z centrów miast, terenów przemysłowych i składowych, bez transportowych oraz dróg i parkingów o trwałej nawierzchni.

Wody deszczowe są zanieczyszczone głównie zanieczyszczeniami:

- mineralnymi – muł, piasek, żwir, sól,
- organicznymi – trawy, liście śmieci z nawierzchni ulic,
- olejowymi – wycieki paliwa i olejów.

Zanieczyszczone wody opadowe ujęte w systemy kanalizacyjne, pochodzące z powierzchni zanieczyszczonych, w tym z centrów miast, terenów przemysłowych i składowych, baz transportowych oraz dróg i parkingów o trwałej nawierzchni winny być oczyszczone między innymi w oczyszczalniach mechanicznych i biologicznych. Stosowanie metod oczyszczania zależne jest od warunków miejscowych i wymagań środowiska.

Oczyszczanie mechaniczne uzyskuje się poprzez zastosowanie:

- rowów trawiastych,

- filtrów gruntowych i drenażu,
- filtrów żwirowych,
- piaskowników, osadników i osadników wielostrumieniowych,
- separatorów substancji olejowych koalescencyjnych i grawitacyjnych.

Oczyszczanie biologiczne uzyskuje się poprzez zastosowanie:

- rowów i powierzchni trawiastych,
- oczyszczalni korzeniowych, trzcinowych,
- stawów retencyjno - infiltracyjnych.

Kierując się zasadą braku możliwości technicznych i ekonomicznych oczyszczenia wszystkich spływających wód opadowych i opierając się na dyrektywie 91/271/EWG Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych, wymogi oczyszczania wód zostały określone w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 8 lipca 2004 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. nr 168 poz. 1763). Na terenie miasta i gminy Gryfów Śląski brak jest kanalizacji deszczowej.

3.7 Ochrona powietrza

Powietrze atmosferyczne na terenie gminy oceniać należy jako nieznacznie zanieczyszczone. Większe stężenia zanieczyszczeń występują na terenach przemysłowych i miejskich, szczególnie w sezonie grzewczym. Głównymi źródłami emisji zanieczyszczeń energetycznych są trzy kotłownie lokalne, położone w Gryfowie, opalane paliwami stałymi. Wszystkie większe zakłady produkcyjne i usługowe działające na terenie miasta i gminy przedłożyły (zgodnie ze stosownymi przepisami szczególnymi) do analizy uciążliwości dla powietrza atmosferycznego stanowiące podstawę do wydania lub przedłużenia decyzji o dopuszczalnej emisji zanieczyszczeń. Z przedłożonych dokumentów wynika, iż w odniesieniu do powietrza, na terenie miasta nie występują zasadnicze zagrożenia ze strony istniejących podmiotów.

Naturalny skład chemiczny powietrza może lokalnie ulegać zmianom na skutek emisji gazów, par i pyłów pochodzących zarówno ze źródeł naturalnych (np. erozja gleb, procesy

gnilne zachodzące na obszarach bagiennych i torfowiskach), jak i na skutek działalności człowieka (różnorodne procesy przemysłowe, rolnictwo, transport, wydobywanie kopalin, spalanie paliw dla celów przemysłowych i bytowych).

Źródła antropogenicznych zanieczyszczeń powietrza można podzielić na trzy główne grupy:

- energetyczne spalanie paliw, będące źródłem emisji: SO₂, NO_x, CO, CO₂, pyłów – w tym zawierających metale ciężkie (kadm, ołów, rtęć, miedź, chrom itp.);
- transport;
- produkcję przemysłową będącą między innymi źródłem emisji: rozpuszczalników organicznych, węglowodorów a także pyłów i gazów spalinowych.

Rozkład wielkości emisji zanieczyszczeń powietrza na danym obszarze jest ściśle uzależniony od stopnia jego uprzemysłowienia oraz rodzaju stosowanych paliw. Jakość powietrza na terenie gminy Gryfów Śląski należy ocenić jako dość wysoką. Większe stężenia zanieczyszczeń są notowane na terenach przemysłowych i miejskich, w szczególności podczas sezonu grzewczego. Głównym źródłem zanieczyszczeń energetycznych są trzy kotłownie lokalne położone w Gryfowie.

Byłe Województwo Jeleniogórskie, do którego należała gmina Gryfów Śląski, zajmowało jedno z czołowych miejsc pod względem ilości zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery. Na tak niekorzystny stan miały również wpływ zanieczyszczenia pochodzące spoza kraju, głównie z terenu Niemiec. W celu przeciwdziałania zaistniałej sytuacji od 1993 roku w Gryfowie Śląskim ruszył gminny program likwidacji niskich emisji. Początek stanowiła modernizacja kotłowni przy ulicy Lwowskiej obsługującej osiedle „Gryf”, która polegała na zmianie stosowanego paliwa z koksu na olej opałowy. Kolejnym przedsięwzięciem służącym poprawie jakości powietrza było zainstalowanie w nowo powstałym bloku spółdzielni mieszkaniowej „Lokator” instalacji gazowej do ogrzewania budynku.

Poza wymienionymi obiektami dokonano modernizacji następujących kotłowni:

- budynek mieszkalny przy ulicy Jeleniogórskiej,
- kotłownia w ratuszu,
- budynek komunalny w pierzei północnej rynku w Gryfowie,

- Szkoła Podstawowa, Gimnazjum oraz Zespół Szkół Ogólnokształcących i Zawodowych na ulicy Uczniowskiej,
- budynek Oddziałów Zerowych na ulicy Przedszkolaków,
- zespół budynków Szpitala na ulicy Rzecznej,
- budynki mieszkalne na ulicy Strzelniczej.

Na terenie gminy brak jest instalacji pozwalających na wytwarzanie energii elektrycznej przy wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii.

System gazyfikacji obejmuje 70% mieszkańców gminy.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu dokonuje corocznej oceny jakości powietrza w województwie dolnośląskim. Celem oceny jest uzyskanie informacji o stężeniach zanieczyszczeń na obszarze wyznaczonych stref i dokonanie klasyfikacji w oparciu o przyjęte kryteria – dopuszczalny poziom substancji w powietrzu oraz poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji, określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów. Klasyfikacja jest podstawą do podjęcia decyzji o potrzebie działań na rzecz poprawy jakości powietrza w strefie (opracowanie programów ochrony powietrza).

Oceny dokonuje się uwzględnieniem dwóch kryteriów:

- ustanowionych ze względu na ochronę zdrowia ludzi,
- ustanowionych ze względu na ochronę roślin.

Lista zanieczyszczeń uwzględnionych w ocenie rocznej dokonywanej pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia obejmuje:

- benzen C_6H_6 ,
- dwutlenek azotu NO_2 ,
- dwutlenek siarki SO_2 ,
- ołów Pb,
- tlenek węgla CO,
- ozon O_3 ,
- pył zawieszony PM10.

Do zanieczyszczeń uwzględnionych w ocenie rocznej dokonywanej pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony roślin zalicza się:

- dwutlenek siarki SO₂,
- tlenki azotu NO_x,
- ozon O₃.

W wyniku oceny jakości powietrza w 2003 r. obszar powiatu lwóweckiego został zakwalifikowany pod kątem ochrony zdrowia i ochrony roślin do klas wynikowych A, co oznacza, że poziom stężeń badanych substancji nie przekroczył wartości dopuszczalnej. Wymagane działanie – utrzymanie jakości powietrza w strefie na tym samym lub lepszym poziomie.

3.8 Ochrona powierzchni ziemi

3.8.1 Ochrona gleb

Na obszarach wysoczyznowych gminy występują głównie gleby bielcowe i brunatne a w obszarach dolinnych – mady. Największy areał użytków rolnych tworzą dobre gleby wytworzone z pyłów ilastych i glin średnich. Są to przede wszystkim gleby klas IIIa – IVa, należące do kompleksu pszennego górskiego. Pozostałe gleby to:

- kl. IVa i IVb, wytworzone z glin podścielonych piaskami lub szkieletem (kompleks pszenny wadliwy),
- kl. IVb i V – gleby płycej podścielone piaskami (kompleks żytni dobry),
- kl. V i VI – wytworzone z piasków lub na szkielecie (kompleks żytni słaby),
- mady – mady średnie i lekkie, dość żyzne i często podmokłe (użytki zielone).

Zgodnie z ustawą z dnia 3 lutego 1995 roku o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. Nr 16 poz. 78 z późniejszymi zmianami), ochronie przed przeznaczeniem na grunty nierolnicze i nieleśne podlegają gleby klas III-IV.

3.8.2 Gospodarka odpadami

Od 1 lipca 2013 r. gospodarka odpadami komunalnymi prowadzona jest przez gminę zgodnie z ustawą o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2012r., poz. 391). Zgodnie z nowymi zasadami

obowiązkiem gminy będzie redukcja masy odpadów trafiających na składowiska. Zasady te pozwolą gminom przejąć całkowity nadzór nad odpadami i zarządzać nimi na swoim terenie. Gmina wyłoniła w przetargu na transport i zagospodarowanie odpadów konsorcjum firm: Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych „IZERY” Sp. z o. o. w Lubomierzu i Zakład Gospodarki i Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Lubaniu.

W Gryfowie Śląskim w Zakładzie Budżetowym Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej usytuowano Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK), w którym będą odbierane m.in. odpady wielkogabarytowe (artykuły gospodarstwa domowego, meble), opakowania po farbach, olejach, szyby samochodowe, opony, sprzęt elektryczny, elektrotechniczny i elektroniczny itp. W 2005 roku zamknięto składowisko odpadów komunalnych w Wieży, w 2010 r. dokonano jego rekultywacji i zabezpieczenia przed skażeniem środowiska.

3.8.3 Rolnictwo

Na terenie gminy (według kart podatkowych) funkcjonuje 548 gospodarstw rolnych, z tego trzy o powierzchni powyżej 100 ha. Dwa gospodarstwa położone są w sołectwie Młyńsko i jedno na terenie Gryfowa Śląskiego.

Pozostałe gospodarstwa:

- gospodarstwa małe o powierzchni poniżej 5 ha – 387 (70,6%),
- gospodarstwa średnie o powierzchni od 5 do 15 ha – 111 (20,3%),
- gospodarstwa duże o powierzchni od 15 do 100 ha – 47 (8,6%).

3.8.3.1 Produkcja roślinna

Ogółem w gminie w strukturze zasiewów dominują zboża zajmujące blisko 80% powierzchni zasiewów. W poszczególnych obrębach są one bardzo zróżnicowane i wahają się od 70,8% w Młyńsku do 88,5% w Wieży. Największe powierzchnie obsiewane są pszenicą i owsem, duże znaczenie ma także uprawa gryki, która dobrze nadaje się dla średniej jakości gleb występujących na obszarze gminy. Spośród roślin okopowych uprawiane są jedynie ziemniaki (4,0%), natomiast z roślin przemysłowych - rzepak (8 %).

Małe znaczenie w strukturze upraw odgrywają warzywa i owoce oraz pozostałe rośliny uprawne (5,3%). Osiągane plony powyższych roślin kształtują się na średnim poziomie.

3.8.3.2 Produkcja zwierzęca

Podstawowym kierunkiem produkcji zwierzęcej na terenie gminy Gryfów Śląski jest hodowla bydła, głównie mlecznego, którego obsada wynosi 14,6 DJP/100 ha UR. Najwyższym poziomem produkcji bydła, mierzonym w ilości sztuk dużych, charakteryzują się obręby: Rząsiny, Ubocze i Wieża. Oprócz hodowli bydła, na mniejszym poziomie prowadzony jest chów trzody chlewnej (4,5 DJP/100 ha UR) oraz pozostałych zwierząt gospodarskich (ogółem 1,2 DJP/100 ha UR), w tym koni i owiec.

Wyposażenie gospodarstw domowych w sprzęt mechaniczny

Wyposażenie w sprzęt mechaniczny na terenie gminy ogółem jest wystarczające, o czym świadczy korzystny wskaźnik - 4,5 hektara użytków rolnych przypadających na 1 ciągnik przeliczeniowy, jednak w poszczególnych obrębach wskaźnik ten ulega zróżnicowaniu. Z uzyskanych danych wynika, że niewielki niedobór mechanicznej siły pociągowej występuje w Wieży. Wyposażenie w kombajny zbożowe jest wystarczające dla obsługi pól w całej gminie. Średnio 1 kombajn zbożowy obsługuje ok. 40 ha gruntów ornych. W poszczególnych obrębach wskaźnik ten jest zróżnicowany i kształtuje się od 25,8 ha gruntów ornych w Wolbromowie do 64,6 ha ornych w Wieży.

Wyposażenie w urządzenia obsługi rolnictwa

Obszar gminy Gryfów Śląski obsługiwany jest przez następujące punkty produkcyjne i obsługi rolnictwa:

- Piekarnia w Gryfowie Śląskim,
- Składy opału i paliw w Gryfowie Śląskim,
- Usługi weterynaryjne w Gryfowie Śląskim,
- Przedsiębiorstwo „Osadkowski - Cebulski „ Sp. z o.o. i „Rolimpex” we Lwówku Śląskim,

- Fabryczny Punkt Sprzedaży Nawozów w Lubomierzu, który oferuje szeroki asortyment nawozów, środków ochrony roślin, pasz, dodatków paszowych, opału materiałów budowlanych,
- Punkty skupu zbóż i rzepaku we Lwówku Śląskim, Jeleniej Górze i Lubomierzu,
- Punkt skupu żywca w Jeżowie Sudeckim,
- Punkty zaopatrzenia w środki do produkcji rolnej w tym pasze, materiały siewne, środki ochrony roślin w Lwówku Śląskim i Jeleniej Górze.

Administracyjna obsługa rolnictwa w zakresie płatności obszarowych prowadzona jest przez Biuro Powiatowe Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Uboczu. Na terenie gminy nie ma typowych zakładów świadczących usługi maszynowo - transportowe oraz remontowe sprzętu rolniczego.

3.9 Klimat akustyczny

Hałas jest zanieczyszczeniem środowiska, charakteryzującym się dużą ilością i różnorodnością źródeł oraz powszechnością występowania. Nadmierny hałas może wywoływać niekorzystne zmiany w organizmie człowieka. Powoduje on między innymi zaburzenia snu i wypoczynku, wpływa niekorzystnie na układ nerwowy, utrudnia pracę i naukę, zwiększa podatność na choroby psychiczne.

Stan środowiska, ze względu na jego zanieczyszczenia hałasem, określa się za pomocą tzw. klimatu akustycznego. Klimat akustyczny jest to zespół zjawisk akustycznych kształtowanych przede wszystkim przez źródła hałasu takie jak:

- transport drogowy, kolejowy, lotniczy;
- przemysł (zakłady przemysłowe, rzemieślnicze, usługowe);
- przesył energii elektrycznej o wysokich napięciach.

Najczęściej klimat akustyczny ocenia się ilościowo przy pomocy równoważnego poziomu dźwięku A (LAeq), wyrażonego w decybelach [dB], będącego poziomem uśrednionym w funkcji czasu. Dopuszczalne wartości poziomów dźwięku w środowisku określa załącznik do Rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i

Leśnictwa z dnia 13 maja 1998 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku

(Dz. U. z 1998 r., Nr 66, poz. 436).

3.10 Promieniowanie elektromagnetyczne

Pola elektromagnetyczne występujące w środowisku mogą negatywnie oddziaływać na poszczególne jego elementy, w tym na organizmy żywe. Właściwości pola a więc i jego oddziaływanie na otoczenie zmieniają się w zależności od częstotliwości pola. W zależności od częstotliwości promieniowanie ma właściwości jonizujące (promienie X, gamma, ultrafiolet) lub niejonizujące (promieniowanie widzialne, podczerwień, radiofale, promieniowanie do urządzeń elektrycznych linii przesyłowych). Promieniowanie jonizujące nie stanowi zagrożenia w gminie, poza niewielkim promieniowaniem naturalnym.

Źródłem promieniowania niejonizującego mogą być:

- elektroenergetyczne linie napowietrzne wysokiego napięcia,
- stacje radiowe i telewizyjne,
- łączność radiowa, w tym CBS, radiotelefony i telefonia komórkowa,
- stacje radiolokacji i radionawigacji.

Ograniczenia lub sposoby korzystania z obszarów położonych bezpośrednio pod liniami elektromagnetycznymi oraz w ich sąsiedztwie powinny być zapisane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Szczegółowe zasady ochrony przed polami elektromagnetycznymi występującymi w otoczeniu linii elektroenergetycznych zostały zapisane w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. nr 192, poz. 1883).

Na terenie gminy Gryfów Śląski głównym źródłem promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego są elektroenergetyczne linie napowietrzne wysokiego napięcia.

Mieszkańcy gminy są zaopatrywani w energię elektryczną z Elektrowni Turów przy wykorzystaniu systemu linii napowietrznych niskiego i średniego napięcia 20/0,4 kV.

4 Analiza SWOT

Nazwa SWOT jest skrótem angielskich słów *Strengths* (mocne strony), *Weaknesses* (słabe strony), *Opportunities* (szanse w otoczeniu), *Threats* (zagrożenia w otoczeniu). W przypadku badania środowiska, analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron poszczególnych elementów środowiska oraz badania szans i zagrożeń jakie stwarza dla nich otoczenie. SWOT oparta jest na schemacie klasyfikacji dzielącym wszystkie czynniki mające wpływ na bieżącą i przyszłą pozycję elementów środowiska, tj.:

- zewnętrzne w stosunku do danego elementu i mające charakter uwarunkowań wewnętrznych,
- wywierające negatywny wpływ na dany element środowiska i mające wpływ pozytywny.

Z porównania tych dwóch podziałów powstają cztery kategorie czynników:

- wewnętrzne pozytywne – mocne strony, czyli atuty danego elementu środowiska, które w pozytywny sposób wyróżniają go na tle średniej województwa, kraju;
- wewnętrzne negatywne – słabe strony danego elementu środowiska są konsekwencją ograniczeń zasobów;
- zewnętrzne pozytywne – szanse – zjawiska i tendencje w otoczeniu elementu środowiska, które gdy odpowiednio wykorzystane staną się impulsem podniesienia jego jakości, osłabiają zagrożenia i umożliwią realizację koncepcji zrównoważonego rozwoju;
- zewnętrzne negatywne – zagrożenia – wszystkie czynniki zewnętrzne, które są postrzegane jako bariery dla podniesienia jakości środowiska i realizacji koncepcji zrównoważonego rozwoju.

Tabela 4. Analiza SWOT (opracowanie własne).

	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Czynniki wewnętrzne	• Duże walory krajobrazowe, turystyczne i przyrodnicze. • Bardzo niewielkie zanieczyszczenie atmosfery i gleb. • Dobrze zachowane warunki przyrodnicze, duża różnorodność siedlisk przyrodniczych. • Duża powierzchnia lasów. • Występowanie obszarów chronionych i pomników przyrody. • Potencjalne warunki do rozwoju rolnictwa ekologicznego i wykorzystania biomasy. • Stosunkowo dobre jakościowo zasoby wód podziemnych. • Nieagresywna w stosunku do środowiska tradycyjna gospodarka rolna, możliwy rozwój przyjaznych środowisku przyrodniczemu form gospodarowania. • Funkcjonowanie oczyszczalni ścieków na terenie gminy. • Poparcie społeczne dla selektywnej zbiórki odpadów. • Zwodociągowanie gminy w 100%. • Skanalizowany obszar miejski i częściowo wiejski. • Zrekultywowane wysypisko odpadów. • Brak zagrożenia zanieczyszczania środowiska przez zakłady przemysłowe. • Rolnicze wykorzystanie osadów z oczyszczalni ścieków.	• Zły stan sieci wodociągowej na terenie miasta. • Brak sieci kanalizacji sanitarnej w 4 sołectwach. • Brak modernizacji oczyszczalni ścieków i budowy OKF. • Brak koncepcji wykorzystania osadu ściekowego. • Wysokie zakwaszenie gleb. • Niesatysfakcjonujący stan wód powierzchniowych. • Niewystarczający poziom świadomości ekologicznej społeczeństwa. • Wiele rozproszonych źródeł emisji niezorganizowanej do atmosfery.

	SZANSE	ZAGROŻENIA
Czynniki zewnętrzne	• Rosnąca świadomość odbiorców w zakresie ochrony zasób środowiska, segregacji odpadów, oszczędnego gospodarowania energią. • Możliwości wsparcia przez Państwo i UE inwestycji związanych z ochroną komponentów środowiska. • Coraz częstsze stosowanie przez inwestorów nowych technologii pozytywnie wpływających na środowisko naturalne.	• Brak odpowiedniej koordynacji działań planistycznych, koncepcyjnych i technicznych, a także „niechęć” do realizacji zadań. • Zmniejszenie zainteresowania Odnawialnymi Źródłami Energii przez użytkowników energii ze względu na duże koszty inwestycyjne. • Zbyt małe nakłady na ochronę środowiska i przyrody.

5 Misja i wizja

Misja to znaczący cel, który uzasadnia istnienie organizacji. Odpowiada na pytanie co i dlaczego należy zrobić. Informuje czym tak naprawdę zajmuje się jednostka organizacyjna. Tak sformułowana misja określa kierunek działania gminy oraz inspiruje i angażuje lokalną społeczność do spójnego działania na rzecz wspólnego celu.

Misją Gminy Gryfów Śląski w zakresie ochrony środowiska jest zapewnienie swoim mieszkańcom dostęp do wysokiej jakości środowiska naturalnego, dbając o jego stan i przyczyniając się do jego poprawy. Efektem takiego działania jest znacząca poprawa jakości życia w Gminie.

Wizja składa się z trzech kluczowych elementów: znaczący cel, jasne wartości, obraz przyszłości. Poprzez wizję Gmina chce wyrazić rezultat końcowy swoich działań w czasie teraźniejszym. Celem wizji jest zaangażowanie różnych lokalnych środowisk, w tym mieszkańców, organizacji czy stowarzyszeń, inspirując ich do spójnego działania na rzecz określonego przez Gminę obrazu przyszłości.

Gmina Gryfów Śląski to Gmina z rozwiniętą gospodarką niskoemisyjną, dbająca o środowisko naturalne, w tym przede wszystkim o czyste powietrze. W efekcie mieszkańcy cieszą się z wysokiego poziomu życia i dobrego stanu środowiska naturalnego.

6 Priorytety i cele strategiczne ochrony środowiska

6.1 Wybór priorytetów

„Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy i Miasta Gryfów Śląski” ma na celu zachowanie walorów przyrodniczych oraz poprawę stanu środowiska na obszarach zdegradowanych. Aby było to możliwe w pierwszej fazie konieczne jest zdefiniowanie głównych obszarów tego dokumentu, a następnie określenie celów strategicznych i szczegółowych.

- Ochrona przyrody i krajobrazu - utrzymanie i racjonalne wykorzystanie istniejących walorów przyrodniczych w gminie oraz systematyczne zwiększanie jej lesistości;
- Ochrona zasobów wodnych – zapewnienie odpowiedniej jakości użytkowej wód, racjonalizacja zużycia wody, zwiększenie zasobów wód w zlewni oraz ochrona przed powodzią;
- Ochrona powierzchni ziemi i gospodarka odpadami – ochrona gleb przed degradacją, minimalizowanie ilości wytwarzanych odpadów, wdrożenie nowoczesnego systemu odzyskiwania, wykorzystywania i unieszkodliwiania odpadów;
- Ochrona powietrza atmosferycznego, przeciwdziałanie hałasowi i wpływowi pól elektromagnetycznych – zminimalizowanie uciążliwego hałasu, redukcja emisji gazów cieplarnianych, promowanie i wdrażanie wykorzystywania odnawialnych źródeł energii, ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym;
- Przeciwdziałanie nadzwyczajnym zagrożeniom dla środowiska, obiekty mogące znacząco oddziaływać na środowisko, awarie przemysłowe - minimalizacja wpływu na środowisko oraz eliminacja ryzyka dla zdrowia ludzi w miejscach największego oddziaływania na środowisko;
- Edukacja ekologiczna - podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców oraz zapewnienie szybkiego przepływu informacji z tej dziedziny wśród wszystkich grup społecznych.

6.2 Cele strategiczne i szczegółowe

Cel strategiczny : *Ochrona powietrza atmosferycznego*

Cel długoterminowy do roku 2024

Trwała poprawa jakości powietrza atmosferycznego poprzez wspieranie gospodarki niskoemisyjnej.

Cele krótkoterminowe do roku 2020:

1. Utrzymanie wartości stężeń poszczególnych zanieczyszczeń powietrza co najmniej na poziomie określonym prawem lub poniżej tego poziomu.
2. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza pochodzących ze źródeł przemysłowych, komunikacyjnych i komunalnych tzw. niskiej emisji.
3. Ograniczenie występowania przekroczeń dopuszczalnych i docelowych poziomów stężeń zanieczyszczeń.
4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach.

Kierunki działań do 2020 roku:

1. Opracowanie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy i Miasta Gryfów Śląski
2. Wdrażanie działań niskoemisyjnych ujętych w PGN polegających na termomodernizacji budynków użyteczności publicznej, budynków mieszkalnych, budowie instalacji OZE, promowanie niskoemisyjnego transportu miejskiego, a także wymiana energooszczędnego oświetlenia ulicznego.
3. Zmniejszenie niskiej emisji poprzez budowę i rozbudowę systemów ciepłowniczych i gazowniczych w obszarach o dużej gęstości zaludnienia oraz miejscowościach turystycznych i uzdrowiskowych.
4. Wprowadzenie energooszczędnych rozwiązań (transport, budownictwo) oraz wspieranie gospodarki przyjaznej środowisku.
5. Poprawa niezawodności i zapewnienie dywersyfikacji dostaw energii (elektrycznej, ciepłej i gazowej).
6. Opracowanie projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Gryfów Śląski.

7. Wsparcie rozbudowy i modernizacji obiektów i sieci gazowych oraz elektroenergetycznych oraz systemów ciepłowniczych zgodnie z zamierzeniami przedsiębiorstw energetycznych.
8. Budowa i rozbudowa systemów ciepłowniczych połączona z likwidacją lokalnych źródeł niskiej emisji.
9. Budowa systemów gazowniczych połączona z likwidacją lokalnych źródeł niskiej emisji.
10. Wdrażanie strategii niskoemisyjnych.

Cel strategiczny: Wzrost udziału odnawialnych źródeł energii

Cel długoterminowy do roku 2024:

Wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii do poziomu 15% w 2020 roku oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych.

Cele krótkoterminowe do roku 2020:

1. Znaczne zwiększenie odzysku energii z odpadów w sposób bezpieczny dla środowiska.
2. Promocja wykorzystania odnawialnych źródeł energii.
3. Zwiększenie udziału rozproszonych źródeł odnawialnych (głównie energetyki wiatrowej, słonecznej, biogazowni oraz instalacji na biomasę), w tym małych i mikro źródeł.

Kierunki działań do 2020 roku:

1. Rozwój energetyki odnawialnej, przy uwzględnieniu uwarunkowań związanych z potencjałem i istniejącymi ograniczeniami rozwoju poszczególnych rodzajów źródeł energii odnawialnej.
2. Wykorzystanie odnawialnych niekonwencjonalnych źródeł energii, w tym budowa małych i mikro źródeł energii.
3. Wsparcie działań w zakresie budowy: elektrowni wiatrowych, solarnych, biogazowych oraz innych odnawialnych źródeł energii.
4. Organizowanie kampanii edukacyjnych dla społeczności związanych z problematyką OZE oraz współpraca z organizacjami skupiającymi przedsiębiorców z dziedziny OZE.

Cel strategiczny: *Poprawa jakości wód*

Cel długoterminowy do roku 2024:

Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych pod względem jakościowym określonych przez Ramową Dyrektywę Wodną (Dyrektywę 2000/60/WE).

Cele krótkoterminowe do roku 2020:

1. Zwiększenie ochrony wód podziemnych i powierzchniowych.
2. Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wód powierzchniowych i podziemnych ze źródeł komunalnych, przemysłowych i rolniczych.
3. Zachowanie zasobów i zapewnienie wysokiej jakości wód.
4. Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu i potencjału wód oraz związanych z nimi ekosystemów.
5. Monitoring stanu wód podziemnych i powierzchniowych.

Kierunki działań do 2020 roku:

1. Zwiększenie ochrony wód powierzchniowych poprzez likwidację niekontrolowanego odprowadzania ścieków, w tym inwentaryzację źródeł zanieczyszczeń dopływających do wód powierzchniowych.
2. Zwiększenie ochrony wód podziemnych przed degradacją (zanieczyszczeniem).
3. Ograniczanie i eliminacja zrzutów zanieczyszczeń z zakładów do wód powierzchniowych.
4. Ograniczanie spływu zanieczyszczeń powierzchniowych z rolnictwa.
5. Uregulowanie systemu odprowadzania wód opadowych.
6. Kontrola przestrzegania przez zakłady przemysłowe norm prawnych i warunków pozwoleń wodno-prawnych.
7. Monitoring jakości wód powierzchniowych i podziemnych.
8. Zachowanie i przywracanie ciągłości ekologicznej cieków.

Cel strategiczny: *Ochrona powierzchni ziemi*

Cel długoterminowy do roku 2024:

Ochrona gleb przed degradacją oraz rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych.

Cele krótkoterminowe do roku 2020:

1. Ochrona gleb użytkowanych rolniczo.
2. Zwiększenie zakresu rekultywacji gleb zdegradowanych i zdewastowanych.
3. Racjonalne wykorzystanie zasobów glebowych.
4. Zapobieganie erozji gleby i racjonalne gospodarowanie glebą.

Kierunki działań do 2020 roku:

1. Rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych poprzez nadmierną eksploatację przez człowieka.
2. Zwiększenie użytkowania środków ochrony roślin i nawozów nie powodujących pogorszenia jakości gleb.
3. Utrzymywanie prawidłowych stosunków wodno-powietrznych w glebach.
4. Prowadzenie rejestru obszarów, na których przekroczone zostały standardy jakości gleby i ziemi.
5. Monitoring gleb użytkowanych rolniczo i gleb na obszarach bezpośrednio zagrożonych zanieczyszczeniami (w tym ujednolicenie systemu monitoringu).
6. Stosowanie zrównoważonych i ekologicznych metod gospodarowania glebami (stosowanie poplonów i międzyplonów).
7. Promowanie ekstensywnego sposobu użytkowania łąk i pastwisk oraz promowanie tworzenia zalesień.

Cel strategiczny: *Ochrona przed hałasem*

Cel długoterminowy do roku 2024:

Poprawa klimatu akustycznego na obszarach, gdzie zostały przekroczone wartości normatywne oraz zabezpieczanie pozostałych obszarów przed zagrożeniem wystąpienia ponadnormatywnej emisji hałasu.

Cele krótkoterminowe do roku 2020:

1. Ograniczenie występowania przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu komunikacyjnego.
2. Ograniczenie występowania przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu przemysłowego.
3. Kontrola poziomu hałasu pochodzącego od obiektów przemysłowych oraz monitoring poziomu hałasu pochodzącego od ośrodków komunikacji.
4. Utrzymanie aktualnego poziomu hałasu w obszarach, gdzie sytuacja akustyczna jest korzystna.

Kierunki działań do 2020 roku:

1. Obniżenie lub eliminacja uciążliwego hałasu.
2. Realizacja zadań przewidzianych dla poprawy infrastruktury drogowej oraz organizacji ruchu w celu obniżenia emisji hałasu komunikacyjnego.
3. Promocja komunikacji zbiorowej, która jest alternatywą formą podróży dla osób korzystających z samochodów/rozwój alternatywnych rodzajów transportu.
4. Wprowadzenie pasów zieleni przy drogach, zieleni niskiej i wysokiej do wnętrza osiedlowych, instalowanie zabezpieczeń akustycznych przy trasach o największym natężeniu ruchu.
5. Promocja właściwego planowania przestrzennego, które uwzględnia zagrożenia hałasem.
6. Ograniczenie aktualnego poziomu hałasu emitowanego przez środki transportu w obszarach wiejskich i wzdłuż głównych dróg.
7. Wyeliminowanie z użytkowania środków transportu, maszyn i urządzeń, z których emisja hałasu nie odpowiada przyjętym standardom.
8. Kontynuacja programów edukacyjnych uświadamiających problemy ochrony przed hałasem.
9. Rozwój infrastruktury rowerowej.

Cel strategiczny: Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym

Cel długoterminowy do roku 2024:

Ochrona przed negatywnym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych.

Cele krótkoterminowe do roku 2020:

1. Stały monitoring źródeł emisji promieniowania elektromagnetycznego.
2. Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach.
3. Edukacja społeczeństwa dotycząca rzeczywistej skali zagrożenia emisją pól elektromagnetycznych.

Kierunki działań do 2020 roku:

1. Prowadzenie monitoringu pól elektromagnetycznych i gromadzenie danych o źródłach promieniowania elektromagnetycznego i podejmowanie odpowiednich działań w celu utrzymania poniżej dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych.
2. Wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed promieniowaniem elektromagnetycznym.
3. Preferowanie niskokonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych.
4. Edukacja społeczeństwa dotycząca rzeczywistej skali zagrożenia emisją pól elektromagnetycznych w szczególności oddziaływaniem stacji bazowych telefonii komórkowych.

Cel strategiczny: Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi

Cel długoterminowy do roku 2024:

Tworzenie spójnego i nowoczesnego systemu zarządzania gospodarką wodną z uwzględnieniem zasad ochrony środowiska.

Cele krótkoterminowe do roku 2020:

1. Zwiększenie samofinansowania gospodarki wodnej.
2. Promocja racjonalnego wykorzystywania zasobów wody przez mieszkańców gminy.
3. Dążenie do maksymalizacji oszczędności zasobów wodnych na cele przemysłowe i konsumpcyjne.
4. Zreformowanie struktur gospodarki wodnej i dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu.
5. Wdrożenie systemu zintegrowanego zarządzania zasobami wodnymi i gospodarowania wodami.

Kierunki działań do 2020 roku:

1. Budowa infrastruktury służącej ochronie i zagospodarowaniu zasobów wodnych.
2. Wprowadzenie regulacji prawnych wprowadzających zasadę pełnego zwrotu kosztów za korzystanie z wody.
3. Kontrolowanie i zmniejszenie strat wody w systemach wodociągowych do wielkości akceptowalnych pod względem technicznym i ekonomicznym.
4. Działania edukacyjne promujące oszczędzanie wody w celu osiągnięcia trwałej świadomości wszystkich użytkowników wód o potrzebie racjonalnego i oszczędnego korzystania z zasobów wodnych.
5. Wdrożenie nowych technologii służących oszczędzaniu wody w budynkach użyteczności publicznej i powtórnemu wykorzystywaniu wód zużytych (tzw. szarej wody).
6. Opracowanie bilansów zasobów wód powierzchniowych i podziemnych (statyczne i dynamiczne).
7. Weryfikacja skuteczności funkcjonowania przydomowych oczyszczalni ścieków.

Cel strategiczny: Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi

Cel długoterminowy do roku 2024:

Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin w zakresie ich rozpoznania, wydobywania i rekultywacji terenów poeksploatacyjnych.

Cele krótkoterminowe do roku 2020:

1. Ograniczenie presji wywieranej na środowisko w procesie pozyskiwania kopalin i zapobieganie konfliktom społecznym wynikającym z eksploatacji i magazynowania surowców.
2. Maksymalne wykorzystanie zasobów kopalin w granicach udokumentowania – ochrona nowych zasobów.
3. Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych.
4. Ochrona zasobów surowców energetycznych województwa dolnośląskiego.
5. Kontynuowanie rozpoznania występowania surowców energetycznych i stworzenie możliwości oraz wskazanie złóż strategicznych.

Kierunki działań do 2020 roku:

1. Ograniczanie naruszeń dotyczących ochrony środowiska towarzyszących wydobywaniu kopalin (w tym prowadzenie kontroli w zakładach górniczych, przestrzeganie realizacji obowiązków wynikających z koncesji oraz zapobieganie szkodom górniczym i ich usuwanie).
2. Zakaz uruchamiania eksploatacji nowych złóż kopalin na terenie istniejących i planowanych nowych powierzchniowych form ochrony przyrody, o ile przeprowadzona procedura oceny oddziaływania na środowisko wykazała znaczące negatywne oddziaływanie na przedmiotowe formy ochrony przyrody.
3. Zwiększenie efektywności wykorzystania udokumentowanych i eksploatowanych złóż kopalin (w tym stosowanie sprawnego sprzętu urabiającego, wdrażanie linii technologicznych do uszlachetniania kopaliny gdy jej jakość na to pozwala oraz poprzez wybieranie kopaliny do spągu złoża, zgodnie z wyliczonym wskaźnikiem wykorzystania złoża).
4. Opracowanie wykazu złóż o strategicznym znaczeniu dla kraju podlegających ochronie przed zabudową.
5. Zabezpieczenie cennych gospodarczo złóż kopalin.
6. Waloryzacja niezagospodarowanych złóż surowców z uwzględnieniem aspektów społecznych.
7. Identyfikacja potencjalnych obszarów występowania złóż kopalin w wyniku prowadzenia prac geologicznych.
8. Inicjowanie badań rozpoznawczych surowców energetycznych.
9. Opracowanie ekspertyzy na temat występowania kolizji między miejscami zalegania złóż surowców energetycznych, a obszarami chronionymi i korytarzami ekologicznymi.
10. Promowanie nowoczesnych technologii w sektorze górnictwa węgla dla poprawy ochrony środowiska.
11. Promowanie możliwości pro środowiskowego pozyskiwania energii z węgla (np. zgazowanie podziemne).
12. Zapobieganie nieracjonalnej i nielegalnej eksploatacji kopalin.
13. Rozwój działalności informacyjnej w odniesieniu do ludności lokalnej w zakresie prowadzenia prac geologicznych i eksploatacji kopalin.

14. Wspieranie prac badawczych i rozwojowych nad technologiami zmniejszenia negatywnego wpływu na środowisko procesów pozyskiwania energii z węgla oraz w zakresie węglowych ogniw paliwowych.
15. Ochrona georóżnorodności poprzez tworzenie stanowisk i parków geologicznych (Sudety i Przedgórze Sudeckie). Efektywne wykorzystanie energii.

Cel długoterminowy do roku 2021:

Cel strategiczny: Ochrona przyrody i krajobrazu; ochrona zasobów przyrodniczych

Cel długoterminowy do roku 2024:

Ukształtowanie spójnego przestrzennie systemu obszarów podlegających ochronie prawnej oraz pozostałych terenów zieleni.

Cele krótkoterminowe do roku 2020:

1. Ochrona i zwiększanie powierzchni terenów zielonych przy zachowaniu dotychczas istniejących obszarów.
2. Ochrona różnorodności biologicznej.
3. Tworzenie warunków ochrony korytarzy ekologicznych.

Kierunki działań do 2020 roku:

1. Weryfikacja i przystosowanie aktów prawnych dla wszystkich form przyrody podlegających ochronie w kontekście obowiązujących przepisów.
2. Utworzenie, wdrożenie i konsekwentne, okresowe aktualizowanie baz danych o dziedzictwie przyrodniczym i krajobrazowym (ze szczególnym uwzględnieniem terenów zieleni urządzonej).
3. Ochrona, uzupełnianie i rozbudowa terenów zielonych w gminie (w tym systematyczne uzupełnianie dotychczas wycinanych drzew przydrożnych i nasadzanie drzew wzdłuż nowych szlaków komunikacyjnych).
4. Opracowanie i wdrażanie programów rozwoju i ochrony zieleni urządzonej na terenie Gminy.
5. Wprowadzanie stref zieleni izolacyjnej wokół obiektów uciążliwych środowiskowo i krajobrazowo.
6. Wdrażanie koncepcji zintegrowanego systemu terenów zielonych.

7. Wprowadzenie ograniczeń związanych z udostępnieniem terenów cennych krajobrazowo dla działalności inwestycyjnej.
8. Przeprowadzenie waloryzacji krajobrazu lokalnego i opracowanie studiów dla jego ochrony.

Cel strategiczny: Kształtowania postaw ekologicznych Edukacja ekologiczna

Cel długoterminowy do roku 2024:

Kształtowanie prawidłowych wzorców zachowań lokalnej społeczności w odniesieniu do konkretnych sektorów środowiska w ramach podejmowanych inicjatyw z zakresu edukacji ekologicznej.

Cele krótkoterminowe do roku 2020:

1. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców gminy.
2. Rozwój systemu stałej współpracy międzysektorowej i dialogu społecznego.

Kierunki działań do 2020 roku:

1. Kształtowanie prawidłowych wzorców zachowań społeczności lokalnej w kontekście ochrony środowiska.
2. Edukacja i zwiększanie świadomości w zakresie: zmian klimatu i sposobów minimalizowania ich skutków.
3. Kontynuacja włączania tematyki ochrony środowiska do działań i projektów realizowanych przez różnego rodzaju grupy społeczne i podmioty gospodarcze.
4. Realizacja przedsięwzięć dotyczących rozbudowy sieci ośrodków edukacji ekologicznej.

Cel strategiczny: Udział społeczeństwa w postępowaniu na rzecz ochrony środowiska i udostępnianie informacji o środowisku

Cel długoterminowy do roku 2024:

Upowszechnienie i zapewnienie każdemu mieszkańcowi dostępu do informacji z zakresu ochrony środowiska i wynikających z tego korzyści zdrowotnych, ekologicznych i ekonomicznych oraz zapewnienie udziału w postępowaniach na rzecz ochrony środowiska.

Cele krótkoterminowe do roku 2020:

1. Aktywny udział społeczeństwa w postępowaniach na rzecz ochrony środowiska.
2. Rozwój infrastruktury dostępu do informacji o środowisku.

Kierunki działań do 2020 roku:

1. Konsultowanie społeczne strategii, planów, polityki i decyzji dotyczących ochrony środowiska w Gminie; powołanie instytucji mediatora społecznego.
2. Aktywne konsultacje społeczne w zakresie planowanych inwestycji.
3. Zbudowanie platformy umożliwiającej udostępnienie informacji dotyczących środowiska naturalnego.

Cel strategiczny : Ochrona przeciwpożarowa

Cel długoterminowy do roku 2024:

Dążenie do minimalizowania ryzyka pożarowego.

Cele krótkoterminowe do roku 2020:

1. Propagowanie zasad ochrony przeciwpożarowej.
2. Doskonalenie systemu ochrony przeciwpożarowej.

Kierunki działań do 2020 roku:

1. Utrzymanie w gotowości Gminnego Centrum Reagowania Kryzysowego.
2. Utrzymanie w pełnej gotowości jednostek prewencyjno - ratowniczych (w tym zapewnienie odpowiedniego wyposażenia przeciwpożarowego).
3. Zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej zasad postępowania w przypadku zagrożeń pożarowych.

7 Zadania inwestycyjne wraz z harmonogramem

Tabela 5. Planowane zadania inwestycyjne w Gryfowie Śląskim na lata 2014-2020 (dane pochodzące z Urzędu Gminy i Miasta Gryfów Śląski).

OCHRONA POWIETRZA							
L.p.	Zadanie	Priorytet inwestycyjny	Opis zadania	Budżet (tys. PLN)	Dotacja (tys. PLN)	Termin rozpoczęcia	Termin zakończenia
1.	Wykonanie audytu energetycznego i przeprowadzenie prac termomodernizacyjnych w budynku administracyjno-socjalnym Ubocze 300.	Wspieranie efektywności energetycznej i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych i sektorze mieszkaniowym.	Prace polegające na wykonaniu audytu energetycznego budynku, przeprowadzeniu prac termomodernizacyjnych (ociepleniowych), zamontowaniu kolektorów słonecznych wraz z instalacją. Projekt zakłada również wymianę stolarki okiennej i drzwiowej.	1 250,00	1 062,50	2016	2020
2.	Wykonanie audytu energetycznego i przeprowadzenie prac termomodernizacyjnych w budynku Szkoły Podstawowej w Gryfowie Śląskim.	Wspieranie efektywności energetycznej i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych i sektorze mieszkaniowym.	Prace polegające na wykonaniu audytu energetycznego budynku, przeprowadzeniu prac termomodernizacyjnych (ociepleniowych), zamontowaniu kolektorów słonecznych wraz z instalacją. Projekt zakłada również wymianę stolarki okiennej i drzwiowej.	800,00	680,00	2016	2020
3.	Termomodernizacja budynków mieszkalnych w Gryfowie Śląskim należących do wspólnot mieszkaniowych: Partyzantów 36, Młyńska 21, Bankowa 10, Bankowa 13, Rynek 10, Grodzka 13, Garbarska 28, Źródłana 3.	Wspieranie efektywności energetycznej i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych i sektorze mieszkaniowym.	Prace polegające na przeprowadzeniu prac termomodernizacyjnych (dociepleniowych), wykonaniu elewacji w budynkach należących do następujących wspólnot mieszkaniowych: Partyzantów 36, Młyńska 21, Bankowa 10 (dodatkowo wymiana dachu z dociepleniem), Bankowa 13, Rynek 10, Grodzka 13, Garbarska 28, Źródłana 3.	469,40	398,99	2015	2016
4.	Termomodernizacja budynku administracyjno-biurowego przy ul. Kolejowej 42 w Gryfowie Śląskim.	Wspieranie efektywności energetycznej i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych i sektorze mieszkaniowym.	Prace polegające na przeprowadzeniu prac termomodernizacyjnych (dociepleniowych), wymianie ogrzewania c.o. na gazowe, wykonania elewacji: budynek administracyjno - biurowy i socjalny ZBGKiM przy ul. Kolejowej.	95,50	81,18	2015	2016

AKTUALIZACJA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA I GMINY GRYFÓW ŚLĄSKI

5.	Termomodernizacja budynków mieszkalnych w Gryfowie Śląskim należących do Wspólnoty Mieszkaniowej Gryf.	Wspieranie efektywności energetycznej i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych i sektorze mieszkaniowym.	Prace polegające na przeprowadzeniu prac termomodernizacyjnych (dociepleniowych), wykonaniu elewacji w budynkach należących do Wspólnoty Mieszkaniowej Gryf: (nieruchomość przy ul. Lwowskiej 6-8, osiem budynków osiedla przy ul. Sienkiewicza oraz budynek przy ul. Akacjowej 14-14a).	3 500,00	2 975,00	2014	2020
6.	Termomodernizacja budynku mieszkalnego w Gryfowie Śląskim należącego do Wspólnoty Mieszkaniowej ul. Uczniowska 26-28.	Wspieranie efektywności energetycznej i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych i sektorze mieszkaniowym.	Prace polegające na wykonaniu dokumentacji technicznej i przeprowadzeniu prac termomodernizacyjnych (dociepleniowych), remont kotłowni, wymiana pieca CO wykonaniu elewacji w budynku należącym do Wspólnoty Mieszkaniowej w Gryfowie Śląskim ul. Uczniowska 26-28	344,34	292,69	2014	2016
7.	Przebudowa budynku MGOK w Gryfowie Śląskim wraz z przeprowadzeniem prac termomodernizacyjnych oraz doposażeniem w sprzęt niezbędny do rozwoju oferty kulturalnej.	Ochrona, promocja i rozwój dziedzictwa kulturowego i naturalnego.	Prace polegające na przebudowie budynku MGOK w Gryfowie Śląskim wraz z przeprowadzeniem prac termomodernizacyjnych oraz doposażeniem w sprzęt niezbędny do rozwoju oferty kulturalnej.	1 200,00	1 020,00	2016	2020
8.	Wykonanie audytu energetycznego i przeprowadzenie prac termomodernizacyjnych w budynku przy ul. Kolejowej 45 w Gryfowie Śląskim.	Wspieranie efektywności energetycznej i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych i sektorze mieszkaniowym.	Prace polegające na wykonaniu audytu energetycznego i dokumentacji projektowej, dociepleniu ścian i dachów, remoncie dachu papowego w celu dostosowania do montażu OZE, modernizacji CO, zastąpieniu istniejącego pieca elektrycznego gazowym, montażu pompy ciepła, wymianie okien i drzwi, wymianie źródeł światła, montażu instalacji OZE zgodnie ze wskazaniem audytu.	1 500,00	1 275,00	2016	2020
OCHRONA ZASOBÓW WODNYCH							
	Zadanie	Priorytet inwestycyjny	Opis zadania	Budżet (tys. PLN)	Dotacja (tys. PLN)	Termin rozpoczęcia	Termin zakończenia
9.	Modernizacja miejskiej oczyszczalni ścieków w Gryfowie Śląskim wraz z budową Otwartej Komory Fermentacyjnej.	Zaspokojenie znaczących potrzeb w zakresie inwestycji w sektorze gospodarki wodnej, tak aby wypełnić zobowiązania wynikające z prawa unijnego ochrona i przywrócenie	Prace budowlane polegające na dostosowaniu miejskiej oczyszczalni ścieków do obowiązujących standardów wraz z budową dodatkowej otwartej komory fermentacyjnej, która jest niezbędna do prowadzenia prawidłowej gospodarki ściekowej na terenie miasta.	4 500,00	3 825,00	2016	2020

		różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz promowanie usług ekosystemowych, w tym programu natura 2000 oraz zielonej infrastruktury.					
10.	Modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej na terenie miasta Gryfów Śląski.	Zaspokojenie znaczących potrzeb w zakresie inwestycji w sektorze gospodarki wodnej, tak aby wypełnić zobowiązania wynikające z prawa unijnego ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz promowanie usług ekosystemowych, w tym programu natura 2000 oraz zielonej infrastruktury.	Prace budowlane polegające na wymianie sieci wodno-kanalizacyjnych na terenie miasta (kanalizacja sanitarna i deszczowa). Dostosowujące gospodarkę wodno-ściekową do współczesnych standardów (rury pcv, separator odpadów ropopochodnych itp.). Obecnie na terenie miasta nie ma rozdziału na kanalizację sanitarną i deszczową (poza nielicznymi przypadkami), w dużej mierze dominuje ponemiecka kanalizacja ogólnosprawna.	5 000,00	4 250,00	2016	2020
11.	Przebudowa Stacji Uzdatniania Wody w Gryfowie Śląskim wraz z wymianą złoza filtrującego.	Zaspokojenie znaczących potrzeb w zakresie inwestycji w sektorze gospodarki wodnej (tak aby wypełnić zobowiązania wynikające z prawa unijnego), ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz promowanie usług ekosystemowych, w tym programu natura 2000 oraz zielonej infrastruktury.	Przebudowa SUW mająca na celu poprawę funkcjonowania gospodarki wodnej na terenie miasta Gryfów Śląski z dostosowaniem do obowiązujących standardów wynikających z przepisów SANEPiD. Projekt zakłada również budowę zbiornika wody pitnej o pojemności 500 m ³ .	2 600,00	2 210,00	2016	2017

8 Źródła finansowania inwestycji z zakresu ochrony środowiska

Źródła finansowania inwestycji związanych z ochroną środowiska (gospodarka wodna, gospodarka ściekowa, ochrona powietrza, gospodarka odpadami, ochrona przyrody, hałas i promieniowanie elektromagnetyczne) można podzielić na trzy grupy:

- publiczne - np. pochodzące z budżetu państwa, miasta lub gminy lub pozabudżetowych instytucji publicznych,
- prywatne - np. z banków komercyjnych, funduszy inwestycyjnych, towarzystw leasingowych,
- prywatno - publiczne - np. ze spółek prawa handlowego z udziałem gminy.

Dominującymi formami finansowania inwestycji ekologicznych są: zobowiązania finansowe - kredyty, pożyczki, obligacje, leasing, udziały kapitałowe - akcje i udziały w spółkach, dotacje. Kredyty bankowe można podzielić na: kredyty udzielane ze środków własnych - kredyt komercyjny, kredyty ze środków powierzonych - otrzymanych z innych źródeł na uzgodnionych warunkach, kredyty udzielane ze środków własnych z dopłatą do oprocentowania przez instytucje zewnętrzne. W Polsce występują najczęściej następujące formy finansowania inwestycji w zakresie gospodarki odpadami: fundusze własne inwestorów, kredyty preferencyjne i dotacje udzielane przez Narodowy i Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, różnego typu pożyczki preferencyjne udzielane np. przez Bank Ochrony Środowiska, granty z pomocy zagranicznej (np. z ekokonwersji poprzez EKOFUNDUSZ, konwersji długu Finlandii), kredyty międzynarodowych instytucji finansowych (Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju - EBOiR, Bank Światowy), kredyty i pożyczki udzielane przez banki komercyjne (brak preferencji), leasing.

8.1 Źródła Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, kierując się priorytetami wyznaczonymi w Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko oraz w swojej Strategii działania, tworzy stabilną, długoletnią ofertę programową, która wyznacza cele środowiskowe dofinansowywane ze środków publicznych. Do wyboru przedsięwzięć realizujących te cele, NFOŚiGW stosuje transparentne i zobiektywizowane kryteria, które zapewniają: stwarzanie równych szans dla wszystkich wnioskodawców; efektywne, z punktu widzenia ekologicznego i ekonomicznego, wydatkowanie środków publicznych przeznaczonych na ochronę środowiska; zachowanie standardów środowiskowych i uwzględnianie zagadnień horyzontalnych (np. w zakresie zielonych zamówień publicznych, systemów zarządzania środowiskowego, ekoinnowacji).

Podstawą do przyjmowania i rozpatrywania wniosków o dofinansowanie w Narodowym Funduszu są programy priorytetowe, które określają zasady udzielania wsparcia oraz kryteria wyboru przedsięwzięć. W większości programów obowiązuje konkursowa formuła oceny złożonych projektów. Zarządzanie finansami NFOŚiGW przez programy priorytetowe gwarantuje transparentny, obiektywny i bezstronny proces przyznawania dofinansowania.

Lista programów Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na lata 2015-2020:

1) Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach – pierwsza część obejmuje Gospodarkę ściekową w ramach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych, druga część dotyczy współfinansowania projektów Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.

Celem programu jest poprawa stanu wód powierzchniowych i podziemnych poprzez oczyszczanie ścieków, zgodnie z wymogami Dyrektywy Rady 91/271/ EWG w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych.

Beneficjentami pierwszej części programu są:

- jednostki samorządu terytorialnego i ich związki,
- podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego.

Beneficjentami drugiej części programu są:

- Beneficjenci Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013 oraz 2014-2020,
- Podmioty upoważnione przez Beneficjentów wymienionych w pkt.1) do ponoszenia wydatków kwalifikowanych.

2) Racjonalna gospodarka odpadami – program ten jest złożony z 6 części:

- selektywne zbieranie i zapobieganie powstawaniu odpadów,
- instalacje gospodarowania odpadami,
- modernizacja stacji demontażu pojazdów,
- dofinansowanie zbierania i demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji,
- międzynarodowe Przemieszczanie odpadów,
- współfinansowanie projektów Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.

Cel programu

Realizacja zasad gospodarki odpadami, a w szczególności hierarchii sposobów postępowania z odpadami, poprzez:

- ustanowienie i utrzymanie powszechnych systemów selektywnego zbierania odpadów,
- utworzenie i utrzymanie w kraju zintegrowanej i wystarczającej sieci instalacji gospodarowania odpadami,
- zmniejszenie ilości odpadów poddawanych nielegalnemu międzynarodowemu przemieszczaniu,
- intensyfikację zbierania i legalnego demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji,
- budowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa zgodnie z celem programu.

Beneficjenci:

Część 1: jednostki samorządu terytorialnego i ich związki; przedsiębiorcy – osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, przedsiębiorstwa państwowe, spółki prawa handlowego.

Część 2: jednostki samorządu terytorialnego i ich związki; przedsiębiorcy – osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, przedsiębiorstwa państwowe, spółki prawa handlowego.

Część 3: przedsiębiorcy prowadzący stacje demontażu pojazdów.

Część 4: przedsiębiorcy prowadzący stacje demontażu pojazdów; gminy oraz powiaty, które przekazały do demontażu zebrane pojazdy wycofane z eksploatacji.

Część 5: organy administracji publicznej, w tym Główny Inspektor Ochrony Środowiska.

Część 6: beneficjenci PO IiŚ 2007 – 2013 oraz 2014 – 2020, dla których funkcję Instytucji Wdrażającej pełni NFOŚiGW; podmioty upoważnione przez beneficjentów PO IiŚ 2007 – 2013 oraz 2014 – 2020 (dla których funkcję Instytucji Wdrażającej pełni NFOŚiGW), do ponoszenia wydatków kwalifikowanych.

3) Ochrona powierzchni ziemi – program obejmuje trzy następujące części:

- remediacja terenów zdegradowanych i rekultywacja składowisk odpadów,
- przeciwdziałanie osuwiskom ziemi i likwidowanie ich skutków dla środowiska,
- remediacja powierzchni ziemi objętej szkodą w środowisku albo zanieczyszczeniem historycznym.

Celem programu jest ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko poprzez rekultywację/remediację terenów zdegradowanych, w tym zamykanych składowisk oraz ochrona powierzchni ziemi poprzez wykonywanie prac dokumentacyjnych, a w dalszej kolejności stabilizujących lub zabezpieczających osuwiska.

Beneficjenci:

Część 1: jednostki samorządu terytorialnego i ich związki, w tym jednostki samorządu terytorialnego realizujące przedsięwzięcia w formie wykonania zastępczego; podmioty

publiczne działające w imieniu Skarbu Państwa; osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, przedsiębiorstwa państwowe, spółki prawa handlowego.

Część 2: jednostki samorządu terytorialnego; spółki akcyjne lub spółki z o.o., w których co najmniej 51% akcji lub udziałów posiadają jednostki samorządu terytorialnego; podmioty (w tym stowarzyszenia) zarządzające obiektami zabytkowymi, które są własnością Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego; kościoły i organizacje kościelne (osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku

Państwa i Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania).

Część 3: Regionalne dyrekcje ochrony środowiska (RDOŚ).

4) Poprawa jakości powietrza

Cel programu

Opracowanie programów ochrony powietrza i planów działań krótko-terminowych. Program wspiera realizację postanowień Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystego powietrza dla Europy (CAFE).

Beneficjentami są wszystkie województwa.

5) LEMUR – Energooszczędne Budynki Użyteczności Publicznej

Cel programu

Celem programu jest zmniejszenie zużycia energii, a w konsekwencji ograniczenie lub uniknięcie emisji CO₂ w związku z projektowaniem i budową nowych energooszczędnych budynków użyteczności publicznej oraz zamieszkania zbiorowego.

Beneficjenci:

- podmioty sektora finansów publicznych, z wyłączeniem państwowych jednostek budżetowych,
- samorządowe osoby prawne, spółki prawa handlowego, w których jednostki samorządu terytorialnego posiadają 100% udziałów lub akcji i które powołane są do realizacji zadań własnych j.s.t. wskazanych w ustawach,
- organizacje pozarządowe, w tym fundacje i stowarzyszenia, a także kościoły i inne związki wyznaniowe wpisane do rejestru kościołów i innych związków wyznaniowych oraz kościelne osoby prawne, które realizują zadania publiczne na podstawie odrębnych przepisów.

6) Dopłaty do domów energooszczędnych

Program skierowany jest do osób fizycznych budujących dom jednorodzinny lub kupujących dom/mieszkanie od dewelopera (rozumianego również jako spółdzielnia mieszkaniowa).

Dofinansowanie ma formę częściowej spłaty kapitału kredytu bankowego zaciągniętego na budowę / zakup domu lub zakup mieszkania. Dotacja będzie wypłacana na konto kredytowe beneficjenta po zakończeniu realizacji przedsięwzięcia i potwierdzeniu uzyskania wymaganego standardu energetycznego przez budynek.

Wysokość dofinansowania jest uzależniona od uzyskanego wskaźnika rocznego jednostkowego zapotrzebowania na energię użytkową do celów ogrzewania i wentylacji (EUco), obliczanego zgodnie z wytycznymi NFOŚiGW, oraz od spełnienia innych warunków, w tym dotyczących sprawności instalacji grzewczej i przygotowania wody użytkowej. Szczegółowe wymagania określone są w Załączniku nr 3 do programu.

Program przyniesie korzyści dla gospodarstw domowych w postaci:

- dopłaty do kredytu, pokrywające część wyższych kosztów inwestycyjnych oraz koszty weryfikacji projektu budowlanego i potwierdzenia osiągniętego standardu energetycznego,
- niższych kosztów eksploatacji budynku,
- podniesienia wartości budynku.

Budżet programu wynosi 300 mln zł. Środki pozwolą na realizację ok. 12 tys. domów jednorodzinnych i mieszkań w budynkach wielorodzinnych. Wdrożenie programu przewidziane jest na lata 2013–2018, a wydatkowanie środków z nim związanych do 31.12.2022 r.

7) Inwestycje energooszczędne w małych i średnich przedsiębiorstwach

Celem programu jest ograniczenie zużycia energii w wyniku realizacji inwestycji w zakresie efektywności energetycznej i zastosowania odnawialnych źródeł energii w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw. W rezultacie realizacji programu nastąpi zmniejszenie emisji CO₂.

Formy dofinansowania

Dotacje na częściowe spłaty kapitału kredytów bankowych realizowane za pośrednictwem banku na podstawie umowy o współpracę zawartej z NFOŚiGW.

Beneficjenci:

Prywatne podmioty prawne (przedsiębiorstwa) utworzone na mocy polskiego prawa i działające w Polsce. Beneficjent musi spełniać definicję mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw zawartą w zaleceniu Komisji z dnia 6 maja 2003r. dotyczącym definicji mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (Dz. Urz. WE L 124 z 20.5.2003, s. 36).

8) BOCIAN – Rozproszone, odnawialne źródła energii

Cel programu

Celem programu jest ograniczenie lub uniknięcie emisji CO₂ poprzez zwiększenie produkcji energii z instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii.

Beneficjenci: Przedsiębiorcy w rozumieniu art. 4 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, podejmujący realizację przedsięwzięć z zakresu odnawialnych źródeł energii na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

9) Prosument – linia dofinansowania z przeznaczeniem na zakup i montaż mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii

Dofinansowanie przedsięwzięć obejmie zakup i montaż nowych instalacji i mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii do produkcji:

- energii elektrycznej,
- ciepła i energii elektrycznej (połączone w jedną instalację lub oddzielne instalacje w budynku),
- dla potrzeb budynków mieszkalnych jednorodzinnych lub wielorodzinnych, w tym dla wymiany istniejących instalacji na bardziej efektywne i przyjazne środowisku.

Program nie przewiduje dofinansowania dla przedsięwzięć polegających na zakupie i montażu wyłącznie instalacji źródeł ciepła.

Beneficjentami programu będą osoby fizyczne, spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe oraz jednostki samorządu terytorialnego i ich związki.

10) Ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej

Cel programu

Celem programu jest powstrzymanie procesu utraty różnorodności biologicznej i krajobrazowej, odtworzenie i wzbogacenie zasobów przyrody oraz skuteczne zarządzanie gatunkami i siedliskami (w tym rozpoznanie pojawiających się zagrożeń).

Beneficjenci:

- parki narodowe,
- jednostki samorządu terytorialnego i ich związki, parki krajobrazowe i ich zespoły, uczelnie wyższe, placówki naukowe Polskiej Akademii Nauk,
- organizacje pozarządowe, stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego i jednostki organizacyjne PGL Lasy Państwowe,
- podmioty będące właścicielem, użytkownikiem wieczystym lub zarządcą zabytkowych parków i ogrodów,
- jednostki naukowe w rozumieniu ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki.

11) Wsparcie Ministra Środowiska w zakresie realizacji polityki ochrony środowiska

Cel programu

Celem programu jest wsparcie działań Ministra Środowiska niezbędnych do realizacji polityki ochrony środowiska.

Beneficjenci:

- Ministerstwo Środowiska,
- Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej,
- Główny Inspektorat Ochrony Środowiska,
- Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska.

12) Wspieranie działalności monitoringu środowiska – program składa się z dwóch części. Pierwszą jest monitoring środowiska, druga dotyczy służby hydrologiczno-meteorologicznej.

Cel programu

Celem programu jest wspomaganie systemu zarządzania jakością środowiska oraz wspomaganie osłony hydrologicznej i meteorologicznej społeczeństwa i gospodarki ze szczególnym uwzględnieniem wywiązywania się Polski z zobowiązań międzynarodowych.

Beneficjenci:

- podmioty należące do sektora finansów publicznych, w tym jednostki samorządu terytorialnego i ich związki,
- jednostki naukowe w rozumieniu ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki,
- uczelnie niepubliczne,
- spółki prawa handlowego, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, przedsiębiorstwa państwowe, fundacje (dla tych podmiotów udzielane będą wyłącznie pożyczki).

13) Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska z likwidacją ich skutków – program składa się z dwóch części, tj. dostosowanie do zmian klimatu oraz zapobieganie i likwidacja skutków nadzwyczajnych zagrożeń.

Cel programu

Celem programu jest podniesienie poziomu ochrony przed skutkami zagrożeń naturalnych (zgodnie z kierunkami działań zapisanymi w „Strategicznym Planie Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”) oraz poważnych awarii, usprawnienie usuwania ich skutków oraz wzmocnienia wybranych elementów zarządzania środowiskiem.

Beneficjenci:

Część 1:

- jednostki samorządu terytorialnego i ich związki,
- samorządowe jednostki budżetowe,
- jednostki naukowe w rozumieniu ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki,
- spółki prawa handlowego, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, przedsiębiorstwa państwowe (dofinansowane jedynie w formie pożyczki).

Część 2:

- służby ratownicze i stowarzyszenia wskazane w Porozumieniu Ministrów: Środowiska oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 25.03.2011 r. w sprawie współdziałania w zakresie zwalczania zagrożeń dla środowiska,
- jednostki samorządu terytorialnego i ich związki,
- samorządowe jednostki budżetowe,
- jednostki naukowe w rozumieniu ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki,
- spółki prawa handlowego, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, przedsiębiorstwa państwowe (dofinansowane jedynie w formie pożyczki).

14) Edukacja ekologiczna

Cele programu

Cel ogólny:

Podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej i kształtowanie postaw ekologicznych społeczeństwa poprzez promowanie zasad zrównoważonego rozwoju.

Cele szczegółowe:

1. Upowszechnianie wiedzy z zakresu ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju.
2. Kształtowanie zachowań prośrodowiskowych ogółu społeczeństwa, w tym dzieci i młodzieży.
3. Aktywizacja społeczna – budowanie społeczeństwa obywatelskiego w obszarze ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju.

Beneficjenci

Zarejestrowane na terenie Rzeczypospolitej Polskiej osoby prawne lub jednostki organizacyjne, którym prawo polskie przyznaje osobowość prawną, jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym ustawa przyznaje zdolność prawną, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, państwowe lub samorządowe jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej.

15) Współfinansowanie programu LIFE – program składa się z dwóch części. Pierwsza z nich związana jest z współfinansowaniem projektów LIFE+, druga obejmuje współfinansowanie projektów LIFE w perspektywie finansowej 2014-2020.

Cel programu:

Celem programu jest poprawa jakości środowiska, w tym środowiska naturalnego, przy wykorzystaniu przez Polskę środków dostępnych w ramach Programu LIFE.

Beneficjenci:

Część 1: Zarejestrowane na terenie Rzeczypospolitej Polskiej:

- osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą,
- osoby prawne,
- państwowe lub samorządowe jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej,
- które podejmują realizację przedsięwzięcia jako Beneficjent koordynujący projekty LIFE+ lub są Współbeneficjentami krajowego albo zagranicznego projektu LIFE+.

Część 2:

1. Zarejestrowane na terenie Rzeczypospolitej Polskiej:

- osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą,
- osoby prawne,
- państwowe lub samorządowe jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej,

2. Beneficjent koordynujący – podmiot, o którym mowa w pkt.1, który podejmuje się realizacji przedsięwzięcia LIFE,

3. Współbeneficjent – podmiot, o którym mowa w pkt.1, który jest wskazany w umowie dotacji ze środków NFOŚiGW, jako podmiot współodpowiedzialny za realizację przedsięwzięcia LIFE i któremu Beneficjent koordynujący przekazuje część środków z dotacji; Współbeneficjent może być równocześnie beneficjentem pożyczki ze środków NFOŚiGW.

4. Współbeneficjent zagranicznego projektu LIFE - podmiot, o którym mowa w pkt.1, który jest Współbeneficjentem Projektu LIFE realizowanego przez Beneficjenta Koordynującego, mającego siedzibę na terenie innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej niż Rzeczypospolita Polska; Współbeneficjent zagranicznego projektu LIFE może być równocześnie beneficjentem pożyczki ze środków NFOŚiGW.

16) SYSTEM – Wsparcie działań przez WFOŚiGW – program opiera się na dwóch częściach:

- usuwanie wyrobów zawierających azbest,
- REGION.

Cel programu

Wspieranie działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej, które nie mogą być sfinansowane ze środków wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej poprzez udzielenie im przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej dofinansowania.

Beneficjenci:

Część 1: Beneficjentem programu są wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Beneficjentem końcowym programu są jednostki samorządu terytorialnego, które otrzymują wsparcie za pośrednictwem wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Część 2: Beneficjentami programu są wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Beneficjentami końcowymi programu są podmioty realizujące przedsięwzięcia na rzecz intensyfikacji regionalnych działań ochrony środowiska lub gospodarki wodnej.

8.2 Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu działając na podstawie art. 400a ust. 1 pkt 1-9 i 11-42 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 1232 z późn. zm.) wspomaga osiągnięcie długoterminowych celów środowiskowych województwa dolnośląskiego, przeznaczając środki finansowe na realizację przedsięwzięć priorytetowych w roku 2015.

Lista przedsięwzięć priorytetowych Funduszu na rok 2014 została sporządzona w oparciu o hierarchię celów wynikającą z:

- Polityki Ekologicznej Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016,
- Traktatu Akcesyjnego,
- Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020,
- Wspólnej strategii działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2013-2016 z perspektywą do 2020 r.,
- Strategii działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu na lata 2013-2016 z perspektywą do 2020 r. oraz ustawowych regulacji wyznaczających kierunki wydatkowania środków przez Fundusz.

Za działanie priorytetowe Fundusz uznaje wspomaganie przedsięwzięć dofinansowywanych zagranicznymi środkami bezzwrotnymi poprzez udział w zapewnieniu niezbędnego wkładu krajowego. Celem strategicznym działań Funduszu jest poprawa stanu środowiska i uzyskanie efektów ekologicznych niezbędnych do osiągnięcia wymagań dyrektyw środowiskowych Unii Europejskiej oraz podnoszenie świadomości

i kreowanie postaw ekologicznych zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Priorytety ochrony środowiska przyjęte przez WFOŚiGW, spójne z niniejszym opracowaniem:

Priorytet 1: ochrona atmosfery

- zmniejszanie emisji pyłów i gazów, ze szczególnym uwzględnieniem redukcji dwutlenku siarki, tlenków azotu oraz gazów cieplarnianych z energetycznego spalania paliw i procesów technologicznych,
- ograniczenie niskiej emisji zanieczyszczeń na obszarach zabudowanych, turystycznych oraz przyrodniczo chronionych, w szczególności poprzez realizację zadań wynikających z przyjętych programów ochrony powietrza,
- ograniczenie emisji substancji toksycznych zagrażających zdrowiu i życiu ludności,
- racjonalizacja gospodarki energią, w tym wykorzystanie źródeł energii odnawialnej,
- realizacja kompleksowych programów termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej,
- podniesienie efektywności gospodarowania energią m.in. poprzez ograniczanie strat w procesie przesyłania i dystrybucji energii, w tym przebudowa systemów ciepłowniczych,
- realizacja innych zadań inwestycyjnych wynikających z przyjętych programów ochrony powietrza.

Priorytet 2: ochrona wód i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi

Przedsięwzięcia związane z realizacją „Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych” w tym:

- budowa, rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków mająca na celu osiągnięcie wymaganych standardów jakości ścieków odprowadzanych do środowiska,
- budowa obiektów gospodarki osadowej mająca na celu właściwe zagospodarowanie osadów powstających w oczyszczalniach ścieków,
- budowa systemów kanalizacyjnych.
- zwiększanie zasobów dyspozycyjnych wody oraz wyższa skuteczność ochrony przeciwpowodziowej poprzez wspieranie budowy zbiorników retencyjnych, programów małej retencji, działań administratorów cieków dotyczących budowy i modernizacji urządzeń ochronnych,
- rozbudowa infrastruktury w zakresie budowy i rozbudowy ujęć wodnych oraz budowy systemów wodociągowych, priorytetowo traktowane będą systemy wodociągowe realizowane w połączeniu z systemami kanalizacyjnymi,

- realizacja przedsięwzięć wynikających z planu gospodarowania wodami dla obszarów dorzeczy, w tym działań mających na celu ustalenie warunków korzystania z wód regionów wodnych i warunków korzystania z wód zlewni,
- zadania związane z ochroną przeciwpowodziową, w tym budowa urządzeń wodnych i zbiorników retencyjnych zgodnie z prawodawstwem polskim, w tym m.in. z ustawą z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne i ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
- wspieranie proekologicznych działań ukierunkowanych na przeciwdziałanie skutkom suszy oraz powstrzymanie degradacji i odbudowę naturalnej retencji na terenach rolnych, leśnych, zurbanizowanych i przemysłowych.

Priorytet 3: racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi

Zadania wynikające z realizacji wojewódzkiego planu gospodarki odpadami w zakresie zagospodarowania odpadami komunalnymi:

- tworzenie kompleksowych systemów gospodarowania odpadami komunalnymi,
- budowa sortowni, kompostowni oraz obiektów termicznej, termiczno – chemicznej i mechanicznej utylizacji odpadów,
- rozbudowa, przebudowa istniejących składowisk pod kątem dostosowania do obowiązujących wymogów,
- rozwój selektywnej zbiórki odpadów komunalnych,
- Wspieranie wszelkich działań zmierzających do odzysku i recyklingu odpadów, a zwłaszcza odpadów opakowaniowych i zużytego sprzętu elektronicznego,
- Rekultywacja terenów zdegradowanych i likwidacja źródeł szczególnie negatywnego oddziaływania na środowisko (np. mogilniki),
- Unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych, w tym odpadów medycznych, odpadów przemysłowych oraz odpadów zawierających azbest z uwzględnieniem działań wynikających z przyjętych programów usuwania azbestu.

Priorytet 4: ochrona różnorodności biologicznej

- ochrona i przywracanie bioróżnorodności ekosystemów leśnych,

- wspieranie programów zwiększania lesistości województwa,
- ochrona ekosystemów leśnych,
- ochrona przeciwpożarowa lasów oraz ich ochrona przed innymi klęskami żywiołowymi,
- zachowanie i przywracanie bioróżnorodności ze szczególnym uwzględnieniem obszarów chronionych,
- restytucja gatunków fauny i flory,
- prace badawcze i projektowe związane z zasobami przyrodniczymi województwa (inwentaryzacje przyrodnicze, badanie flory i fauny, programy i plany ochrony, plany urządzeniowe lasów itp.).

Priorytet 5: edukacja ekologiczna

Wspieranie realizacji projektów edukacyjnych mających na celu podnoszenie wiedzy w zakresie ochrony zasobów środowiska i kształtowanie świadomości ekologicznej poprzez:

- rozwój bazy w ośrodkach edukacyjnych spełniających kryteria jakości i zasięgu dla Dolnego Śląska,
- prowadzenie działań edukacyjnych, zgodnych z Programem Edukacji Ekologicznej dla Dolnego Śląska, poprzez: realizację programów edukacji ekologicznej, akcje i kampanie edukacyjne, warsztaty i szkolenia, tworzenie infrastruktury edukacji ekologicznej, wystawy i konkursy, konferencje i seminaria,
- wspieranie prasy, audycji radiowych, audycji telewizyjnych, serwisów internetowych, wydawnictw i prenumeraty czasopism prowadzących edukację ekologiczną.

Pozostałe Priorytety:

- poprawa klimatu akustycznego na terenach zagrożonych hałasem w celu osiągnięcia dopuszczalnego poziomu określonego w „Programie ochrony środowiska przed hałasem dla województwa dolnośląskiego na lata 2009 - 2014”,
- realizacja prac badawczych i ekspertyz związanych z ochroną środowiska,
- wdrażanie programów czystszej produkcji i systemów zarządzania środowiskowego,
- wprowadzanie programów oszczędzania surowców i energii,

- zadania z zakresu monitoringu środowiska, a zwłaszcza państwowego monitoringu środowiska,
- zapobieganie i likwidacja poważnych awarii i ich skutków mających wpływ na środowisko, w tym wyposażenie systemu automatyki, sterowania i monitoringu przy obiektach hydrotechnicznych,
- remonty i odtworzenia obiektów i urządzeń służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej zniszczonych przez powódź i inne klęski żywiołowe oraz urządzeń do utrzymywania dobrego stanu wałów przeciwpowodziowych i zapór zbiorników retencyjnych,
- działania w zakresie profilaktyki zdrowotnej dzieci z obszarów, na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska,
- wdrażanie systemu kontroli wnoszenia opłat za korzystanie ze środowiska, a w szczególności tworzenia baz danych podmiotów korzystających ze środowiska obowiązanych do ponoszenia opłat.

Pozostałe Priorytety:

- poprawa klimatu akustycznego na terenach zagrożonych hałasem w celu osiągnięcia dopuszczalnego poziomu określonego w „Programie ochrony środowiska przed hałasem dla województwa dolnośląskiego na lata 2009 - 2014”,
- realizacja prac badawczych i ekspertyz związanych z ochroną środowiska,
- wdrażanie programów czystszej produkcji i systemów zarządzania środowiskowego,
- wprowadzanie programów oszczędzania surowców i energii
- zadania z zakresu monitoringu środowiska, a zwłaszcza państwowego monitoringu środowiska,
- zapobieganie i likwidacja poważnych awarii i ich skutków mających wpływ na środowisko, w tym wyposażenie systemu automatyki, sterowania i monitoringu przy obiektach hydrotechnicznych,
- remonty i odtworzenia obiektów i urządzeń służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej zniszczonych przez powódź i inne klęski żywiołowe oraz urządzeń do utrzymywania dobrego stanu wałów przeciwpowodziowych i zapór zbiorników retencyjnych,

- działania w zakresie profilaktyki zdrowotnej dzieci z obszarów, na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska,
- wdrażanie systemu kontroli wnoszenia opłat za korzystanie ze środowiska, a w szczególności tworzenia baz danych podmiotów korzystających ze środowiska obowiązanych do ponoszenia opłat.

8.3 Inne programy

8.3.1 BOŚ Bank

Ważną częścią działalności BOŚ jest wspieranie działań na rzecz ochrony środowiska. Dużą rolę przy tworzeniu BOŚ odegrał NFOŚiGW, który był pierwszym akcjonariuszem banku, a obecnie pozostaje akcjonariuszem strategicznym. Obecnie BOŚ prowadzi tzw. politykę środowiskową, która oznacza respektowanie prawa w zakresie ochrony środowiska, racjonalizację w zakresie zużycia wody, energii elektrycznej, ciepła i paliw, gospodarowanie odpadami oraz popularyzację wiedzy na temat proekologicznych rozwiązań. BOŚ posiada w swojej strukturze organizacyjnej Departament Projektów Ekologicznych. Związane jest to z prowadzeniem przez bank dynamicznej polityki kredytowej na rzecz inwestycji proekologicznych. BOŚ udziela kredytów we współpracy z NFOŚiGW oraz we współpracy z WFOŚiGW. W swojej ofercie komercyjnej BOŚ proponuje kredyty proekologiczne, a wśród nich:

- kredyt Dom EnergoOszczędny,
- słoneczny EkoKredyt,
- kredyt z Dobrą Energią,
- kredyt na urządzenia i wyroby służące ochronie środowiska,
- kredyt EkoMontaż,
- kredyt EnergoOszczędny,
- kredyt EkoOszczędny,
- kredyt z Klimatem,
- ekologiczne kredyty hipoteczne,
- kredyty we współpracy z WFOŚiGW (oferta jest zróżnicowana i zależy od województwa, w którym realizowana jest kredytowana inwestycja).

Kredyty powyższe skierowane są do szerokiego grona potencjalnych odbiorców. Wśród nich wyróżnia się m.in.: jednostki samorządu terytorialnego, spółki komunalne, duże, małe i średnie przedsiębiorstwa, wspólnoty mieszkaniowe, klientów indywidualnych, spółdzielnie mieszkaniowe, spółki prawa handlowego.

8.3.2 Bank Gospodarstwa Krajowego

BGK pełni obecnie szczególną pozycję na rynku usług bankowych. Uczestniczy on aktywnie w realizacji gospodarczych zadań państwa, zarządza środkami funduszy oraz programami rządowymi; stanowi także ważne ogniwo w zakresie finansowania przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska, w tym rynku oszczędności energii. Jest on dysponentem środków Komisji Europejskiej oraz środków Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju. BGK administruje powierzonymi na podstawie odrębnych ustaw funduszami, które wspierają poszczególne dziedziny życia gospodarczego i podejmowane są w ramach tego działania na rzecz ochrony środowiska. Jako przykład podać można Fundusz Żeglugi Śródlądowej, który w strukturach BGK funkcjonuje od 2003 r. Celem tego funduszu jest udzielanie wsparcia finansowego na restrukturyzację sektora żeglugi śródlądowej, w tym przedsięwzięć mających na celu poprawę ochrony środowiska. Formą wsparcia jest udzielanie kredytów preferencyjnych, kredytów uzupełniających w formie dopłat do kredytów komercyjnych i ich umorzeń.

9 Monitoring i ewaluacja zadań

Monitoring dostarcza informacji, w oparciu o które można ocenić, czy stan środowiska ulega polepszeniu czy pogorszeniu, a także jest podstawą oceny efektywności wdrażania polityki środowiskowej. Rozróżniamy dwa rodzaje monitoringu:

- monitoring jakości środowiska,
- monitoring polityki środowiskowej.

Obydwa rodzaje monitoringu są ze sobą ściśle powiązane. Monitoring jakości środowiska jest wykorzystywany w definiowaniu polityki ochrony środowiska. W okresie wdrażania niniejszego programu, monitoring także będzie wykorzystywany dla uaktualnienia polityki ochrony środowiska. Celem monitoringu jest zwiększenie efektywności polityki

środowiskowej poprzez zbieranie, analizowanie i udostępnianie danych dotyczących jakości środowiska i zachodzących w nim zmian. Informacja o stanie środowiska jest niezbędna do ustanawiania priorytetów ochrony środowiska, do monitorowania, egzekwowania

i przestrzegania przepisów ochrony środowiska, do integrowania polityki. Powinna służyć zarówno podejmującym decyzje, jak i społeczeństwu, sektorowi prywatnemu, pozarządowym organizacjom ekologicznym i wszystkim zainteresowanym grupom.

9.1 Monitoring stanu środowiska

Monitoring - system kontroli stanu środowiska - jest narzędziem wspomagającym prawne, finansowe i społeczne instrumenty zarządzania środowiskiem. Dostarcza on informacji o efektach wszystkich działań na rzecz ochrony środowiska.

9.2 Monitoring polityki ekologicznej

Monitoring polityki ochrony środowiska oznacza, że wdrażanie programu będzie podlegało regularnej ocenie. Monitoring ten będzie obejmował:

- określenie stopnia wykonania działań,
- określenie stopnia realizacji przyjętych celów,
- ocenę rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami a ich wykonaniem,
- analizę przyczyn tych rozbieżności.

Koordynator wdrażania programu będzie oceniał co dwa lata stopień wdrożenia programu.

9.3 Zarządzanie programem

Efektywne wdrażanie niniejszego opracowania wymaga dużego zaangażowania administracji samorządowej, a także dobrej współpracy między wszystkimi instytucjami (organizacjami) włączonymi w zagadnienia ochrony środowiska. Wdrażanie polityki długoterminowej oraz strategii krótkoterminowej rozpocznie się w okresie zmian systemu prawnego, wynikających z dostosowania polskiego ustawodawstwa do przepisów Unii Europejskiej. Zmiany te mogą mieć wpływ na strukturę zarządzania środowiskiem, a co za tym idzie na strukturę zarządzania programem.

9.4 Kontrola i monitoring Programu

Kontrola i monitoring realizacji celów i zadań programu ochrony środowiska winien obejmować określenie stopnia wykonania poszczególnych działań:

- określenie stopnia realizacji przyjętych celów,
- ocenę rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami a ich wykonaniem,
- analizę przyczyn rozbieżności.

Koordynator wdrażania Programu będzie oceniać co dwa lata stopień wdrożenia. W latach 2015-2019 na bieżąco będzie monitorowany postęp w zakresie wdrażania zdefiniowanych działań, a pod koniec 2018 roku nastąpi ocena rozbieżności między celami zdefiniowanymi w Programie i analiza przyczyn tych rozbieżności. Wyniki oceny będą stanowiły wykładnię dla kolejnego Programu, w którym zostaną zdefiniowane cele i zadania. Cykl będzie się powtarzał, co dwa lata, co zapewni uaktualnienie strategii krótkoterminowej czteroletniej i polityki długoterminowej ośmioletniej.

9.5 Wdrażanie i zarządzanie programem

Program ochrony środowiska dla gminy i miasta Gryfów Śląski zostaje przyjęty do realizacji na podstawie uchwały Rady Miasta. Efektywne wdrożenie i zarządzanie niniejszym programem wymaga dużego zaangażowania administracji samorządowej, a także współpracy pomiędzy wszystkimi instytucjami zaangażowanymi w zagadnienia ochrony środowiska.

Za realizację programu odpowiedzialne są władze Gminy i Miasta, które powinny wyznaczyć koordynatora wdrażania programu. Taką rolę, w imieniu burmistrza Gminy i Miasta Gryfów Śląski, pełni referat odpowiedzialny za ochronę środowiska. Koordynator będzie współpracował ściśle z Radą Miasta, przedstawiając okresowe sprawozdania z realizacji programu.

Program będzie wdrażany przy udziale wielu partnerów, wśród których należy wymienić: poszczególne wydziały i referaty Urzędu Gminy i Miasta, zakłady przemysłowe i podmioty gospodarcze, instytucje kontrolujące, organizacje pozarządowe, rolników, nauczycieli, mieszkańców i innych. Wszystkie jednostki będą musiały ze sobą współpracować poprzez stałą wymianę informacji i wiedzy. Jednocześnie każdy z partnerów powinien być informowany o postępach we wdrażaniu programu. W celu usprawnienia tych działań

zaleca się opracować szczegółowy harmonogram spotkań partnerów uczestniczących we wdrażaniu Programu. Bardzo ważna jest również współpraca z sąsiednimi gminami i miastami, bowiem zagrożenia dla środowiska mają pochodzenie lokalne, ale mogą one oddziaływać także na znacznie większych obszarach. Stąd też wynika potrzeba rozwiązań tych problemów w oparciu o współpracę z sąsiednimi gminami i miastami, np. w zakresie gospodarki odpadami. Współpraca taka, oprócz pozytywnych efektów dla środowiska może przynieść także korzyści ekonomiczne.

9.6 Upowszechnianie informacji o stanie środowiska i wykonaniu programu

Aktywność społeczną wspiera również niezależna prasa ekologiczna i różnorodne wydawnictwa. Duże znaczenie dla ekspansji obywatelskiej aktywności ma nowe ustawodawstwo stwarzając powszechny dostęp do informacji o środowisku i procedury udziału społeczeństwa w zarządzaniu środowiskiem (ustawa - Prawo Ochrony Środowiska).

Obecnie informacja ekologiczna w Polsce dostępna jest dla społeczeństwa poprzez:

- publikacje Głównego Urzędu Statystycznego,
- publikacje Ministerstwa Środowiska,
- publikacje służb państwowych - Inspekcję Ochrony Środowiska, Państwowy Zakład Higieny, Inspekcję Sanitarną,
- publikacje o charakterze edukacyjnym i popularyzatorskim jednostek naukowobadawczych,
- publikacje opracowane przez organizacje pozarządowe, Polski Klub Ekologiczny, Ośrodki i Centra Edukacji Ekologicznej, Fundacje Ekologiczne,
- prasę popularnonaukową o tematyce ekologicznej,
- programy telewizyjne i radiowe,
- targi i giełdy ekologiczne,
- plakaty, plakaty filmowe, filmy,
- festiwale i konkursy ekologiczne,
- akcje edukacyjne i promocyjne,
- Internet.

Gromadzenie i udostępnianie informacji dotyczących środowiska jest jednym z zadań m.in. Inspekcji Ochrony Środowiska (IOŚ) - zgodnie z art. 28 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska. Zgodnie z tym założeniem IOŚ do celów swojej działalności włączyła zadania edukacji ekologicznej i szerokiego informowania społeczeństwa o faktycznym stanie środowiska w Polsce oraz działaniach mających na celu jego ochronę, w tym również z realizacji wykonania założeń przyjętych w powyższym opracowaniu. W ramach realizacji tych zadań WIOŚ prowadzi następujące formy działalności:

- opracowuje cyklicznie raporty o stanie środowiska na terenie województwa, które przekazywane są władzom lokalnym, placówkom oświatowym i bibliotekom oraz poprzez sieć wojewódzkich inspektoratów, wszystkim zainteresowanym na terenie kraju,
- prowadzi w swoich placówkach zajęcia dydaktyczne dla dzieci i młodzieży szkół województwa,
- pracownicy Wydziału i Działów Monitoringu Środowiska biorą udział w lekcjach o tematyce ekologicznej w szkołach województwa, uczestniczą w zajęciach metodycznych dla nauczycieli oraz związanych z tematyką ekologiczną szkoleniach organizowanych dla różnych jednostek,
- udostępnia osobom zainteresowanym materiały informacyjne dotyczące szeroko pojętej tematyki ochrony środowiska,
- współpracuje z przedstawicielami regionalnej prasy, radia i TV w propagowaniu zagadnień związanych z ochroną środowiska.

Przedstawiciele WIOŚ zgodnie z wymaganiami wynikającymi z art. 8a ust. 2 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska, przygotowują i przedstawiają radom powiatów i sejmiku województwa coroczną informację o stanie środowiska i podejmowanych działaniach na rzecz jego poprawy.

9.7 Mierniki oceny realizacji Programu

Do szczególnie ważnych wskaźników stopnia realizacji "II Polityki ekologicznej państwa" należy zaliczyć:

- ocena dotrzymania norm jakości poszczególnych komponentów środowiska, określonych wymogami prawnymi,
- stopień zmniejszenia różnicy (w %) między faktycznym zanieczyszczeniem środowiska (np. depozycją lub koncentracją poszczególnych zanieczyszczeń), a naukowo uzasadnionym zanieczyszczeniem dopuszczalnym (ładunkiem krytycznym),
- stopień zmniejszenia zużycia energii, surowców i materiałów na jednostkę produkcji oraz stopień zmniejszenia całkowitych przepływów materiałowych w gospodarce,
- stopień zmniejszenia ilości wytwarzanych odpadów i emitowanych zanieczyszczeń w przeliczeniu na jednostkę dochodu narodowego lub wielkość produkcji,
- stosunek uzyskiwanych efektów ekologicznych do ponoszonych nakładów (dla oceny programów i projektów inwestycyjnych w ochronie środowiska),
- poprawa techniczno-ekologicznych charakterystyk materiałów, urządzeń, produktów (np. zawartości ołowiu w benzynie, poziomu hałasu w czasie pracy samochodu itp.).

Poza wymienionymi głównymi wskaźnikami przy ocenie skuteczności realizacji "II Polityki ekologicznej państwa" oraz "Programu ochrony środowiska dla gminy Gryfów Śląski" będą stosowane wskaźniki szczegółowe stanu środowiska:

- zmniejszenia ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód powierzchniowych, poprawy jakości wód płynących, stojących i wód podziemnych, poprawy jakości wody do picia oraz spełnienia przez wszystkie te rodzaje wód wymagań jakościowych obowiązujących w Unii Europejskiej,
- zmniejszenia ilości wytwarzanych i składowanych odpadów, rozszerzenia zakresu ich gospodarczego wykorzystania oraz ograniczenia zagrożeń dla środowiska ze strony odpadów niebezpiecznych,
- ograniczenia degradacji gleb, zmniejszenia powierzchni obszarów zdegradowanych na terenach pokopalnianych likwidacji starych składowisk odpadów, zwiększenia

skali przywracania obszarów bezpośrednio lub pośrednio zdegradowanych przez działalność gospodarczą do stanu równowagi ekologicznej, ograniczenia pogarszania się jakości środowiska w jednostkach osadniczych,

- wzrostu lesistości województwa, rozszerzenia renaturalizacji obszarów leśnych oraz wzrostu zapasu i przyrostu masy drzewnej, a także wzrostu poziomu różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych i poprawy stanu zdrowotności lasów będących pod wpływem zanieczyszczeń powietrza, wody lub gleby,
- zmniejszenia negatywnej ingerencji w krajobrazie oraz kształtowania estetycznego krajobrazu zharmonizowanego z otaczającą przyrodą.

Wskaźnikami pośrednimi stopnia realizacji Programu będą wskaźniki społeczno - ekonomiczne:

- poprawy stanu zdrowia obywateli, mierzonego przy pomocy takich mierników jak długość życia, spadek umieralności niemowląt, spadek zachorowalności,
- zmniejszenia tempa przyrostu obszarów wyłączanych z rolniczego i leśnego użytkowania dla potrzeb innych sektorów produkcji i usług materialnych,
- corocznego przyrostu netto miejsc pracy w wyniku realizacji przedsięwzięć ochrony środowiska,
- spójności i efektywności działań w zakresie monitoringu i kontroli,
- zakresu i efektów działań edukacyjnych oraz stopnia udziału społeczeństwa w procesach decyzyjnych,
- opracowywania i realizacji przez grupy i organizacje pozarządowe projektów na rzecz ochrony środowiska.

10 Spis rysunków

Rysunek 1. Gryfów Śląski na tle całego kraju (http://gryfowslaski.bix.pl/)	17
Rysunek 2. Gryfów Śląski na tle powiatu lwóweckiego (www.gminy.pl)	18
Rysunek 3. Gmina Gryfów Śląski z podziałem na sołectwa (www.old.gryfow.pl)	19
Rysunek 4. Powierzchnia całkowita Gryfowa Śląskiego z podziałem na miasto i wsie (opracowanie własne na podstawie Studium uwarunkowań kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Gryfów Śląski).	25
Rysunek 5. Powierzchnia Gryfowa Śląskiego z podziałem na formy użytkowania terenu (opracowanie własne na podstawie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Gryfów Śląski).	26

11 Spis tabel

Tabela 1. Działania polityki ekologicznej państwa z perspektywą do roku 2016 (opracowanie własne na podstawie dokumentu "Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016).	6
Tabela 2. Liczba mieszkańców oraz gęstość zaludnienia na terenie miasta i gminy Gryfowa Śląskiego (dane pochodzące z GUS-u)	20
Tabela 3. Liczba podmiotów gospodarczych na terenie gminy i miasta Gryfów Śląski według sekcji PKD w latach 2012-2013 (opracowanie własne na podstawie danych z GUS-u)	21
Tabela 4. Analiza SWOT (opracowanie własne)	50
Tabela 5. Planowane zadania inwestycyjne w Gryfowie Śląskim na lata 2014-2020 (dane pochodzące z Urzędu Gminy i Miasta Gryfów Śląski).	64